

PÁTEK 23. SRPNA

9.30 hod. Zahájeno pokračování 85. mimořádné schůze předsednictva NS. Z programu: Přijato provolání adresované SNR; uloženo s. Valovi tlumočit prezidentu republiky doporučení, aby za žádných okolností neopustil území republiky; souhlas s tím, aby prezident využil všech možností k jednání; projednány některé dokumenty pro plénum NS. (Materiály NS.)

Slovenské národní radě

Drazí soudruzi,

plénum Národního shromáždění ČSSR za účasti 169 poslanců z českých zemí i ze Slovenska zasedá nepřetržitě od 21. srpna 1968 a usneslo se jednomyslně na prohlášení, jež Vám zasíláme s opisem na vědomí a s prosbou, abyste nám pomohli seznámit s nimi co nejdříve kruhy slovenské veřejnosti. Prosíme Vás, abyste nás i Vy v zájmu jednotného postupu informovali o svých akcích a návrzích.

Při této příležitosti zasíláme Vám upřímné bratrské pozdravy. Prosíme Vás, abychom zůstali svorni a jednotni v boji proti okupaci naší země, v boji za svobodu a nezávislost, abychom zůstali věrni zásadám socialistické ústavy a práva, abychom věrně sloužili životním zájmům a potřebám našich národů.

Hájit rozvoj socialistického Československa, pečovat o blaho našich národů znamená neznadit našeho presidenta Ludvíka Svobodu, s. Dubčeka, s. Černíka, s. Smrkovského, Kriegla, Husáka, s. Špačka, s. Císarfe a další zákonné představitele našich vedoucích orgánů.

Ať žije bratrská spolupráce Čechů a Slováků!

Ať žije jednotné, federalizované a svobodné, socialistické Československo!

V Praze dne 23. srpna 1968

Předsednictvo
Národního shromáždění

(Materiály NS. Vě 2,14 hod.předáno Čs. rozhlasu k vysílání.)

8.22 hod. Zahájeno pokračování 85. mimořádné schůze předsednictva NS. Z programu: Znovu jednáno o zamítavém stanovisku k odjezdu presidenta republiky (president měl odlišné stanovisko a slíbil, že po příjezdu podá zprávu NS); zpráva o situaci v zemi; příprava dokumentů pro plénum NS. (Materiály NS.)

Před úsvitem skončilo I. zasedání Ústředního výboru KSČ zvoleného na mimořádném XIV. sjezdu KSČ.

Komuniké z I. zasedání nově zvoleného ÚV KSČ

1. ÚV KSČ zvolený mimořádným XIV. sjezdem strany se sešel v přítomnosti ústřední kontrolní a revizní komise dne 22. srpna 1968 v nočních hodinách na svém I. zasedání a zvolil své předsednictvo ve složení:

soudruzi: Dubček A., Smrkovský J., Černík O., Špaček J., Kriegel F., Šimon B., Císař Č., Šik O., Šilhan V., Slavík O., Hrdinová L., Matějčíček V., Kabrna B., Hejzlar Z., Lite-ra J., Goldstücker E., Vojáček B., Hübl M., Moc Z., Šimeček V., Husák G., Zrak J., Ťažký A., Sádovský S., Colotka P., Turček J., Pavlenda V. a Zamek A.

2. Plénum ÚV KSČ zvolilo jednomyslně prvním tajemníkem ÚV KSČ s. Alexandra Dubčeka.

3. Plénum ÚV KSČ zvolilo člena předsednictva ÚV KSČ s. V. Šilhana tajemníkem ÚV KSČ a pověřilo jej řízením předsednictva ÚV po dobu nepřítomnosti prvního tajemníka sou-druha Dubčeka.

4. Plénum ÚV KSČ přijalo pro nejbližší období politická a organizační opatření k řešení vážné politické situace v zemi.

5. Plénum ÚV KSČ, které je jediným právoplatným vedoucím orgánem strany v období mezi zasedáními sjezdu, žádá všechny nižší stranické orgány, aby se ve své činnosti řídily vý-hradně pokyny tohoto legálního ÚV a jeho předsednictva.

(Rudé právo, 24. 8. 1968.)

Pronášení slovenských delegátů XIV. sjezdu KSČ

V pátek časně ráno se po značných obtížích dostavili do Pra-hy na mimořádný XIV. sjezdu KSČ další řádné zvolení delegáti

slovenských kraju. Po základní informaci a setkání se členy nového ÚV KSČ podepsali toto prohlášení:

Podepsaní řádní delegáti XIV. mimořádného sjezdu, kteří se dostavili z dopravních důvodů opožděně, byli informováni o jednání sjezdu členem předsednictva ÚV KSČ soudruhem Litterou a prohlašují: Žádáme, abychom byli považováni za řádně přítomné účastníky sjezdu.

Ing. Otto Pezlar (Svidník), J. Gula (Spišská N. Ves), ing. Karol Járek (Nové Zámky), Choma (Košice), Lupták (Zvolen), Tamáš (Košice), Požgay (Detva), ing. Viktor Roth (Michalovce), Medel (Zvolen), Ján Marejka (Čadca), Štefan Chovanec (Čadca).

(Rudé právo, 24. 8. 1968.)

6.15 hod. Čs. rozhlas vysílal zprávu o tom, že gen. Kodaj je jedním, který se přihlásil po okupaci k Dubčekovi a okupaci odsoudil. (Podle zprávy Hlavní politické správy.)

6.30 hod. Čs. rozhlas vysílal rozhovor s poslancem NS s. Poledňákem. Hovořil o tom, že strana nemá důvodu vstupovat do illegality. Byl zvolen nový ústřední výbor KSČ. Na otázku, zda může parlamentní jednání ovlivnit situaci rozhodujícím způsobem odpovídá, že situace je velmi složitá, zatím všakji nemáme v rukou my. Nejsou to naše tanky a naši vojáci. NS považuje za svou povinnost, aby vykonalo vše pro to, aby tyto nenormálnosti, dále se použít tohoto jemného výrazu, byly likvidovány. Na další otázku, zda se podařilo vyřešit kádrové změny s. Poledňák odpovídá, že ještě ne.

V ranních hodinách Čs. rozhlas vysílal příkaz velitele okupačních vojsk v Praze o zákazu vycházení občanů Prahy v hodinách 22,00-5,00 z 23.-24. 8.

7.20 hod. Čs. rozhlas: Dnes v 6,00 hod. konala se schůze předsednictva OV KSČ Praha 2. Uznává pouze předsednictvo ÚV KSČ zvolené na XIV. mimořádném sjezdu KSČ.

V dopoledních hodinách vyšlo P r o h l á š e n í v e d e n í Ú s t ř e d n í r a d y o d b o r ů a Ú V o d b o r o v ý c h s v a z ů. Vedení ÚRO a ÚV odborových svazů, které je ve stálém spojení s ústavními činite-

li, prezidentem L. Svobodou, Národním shromážděním a vládou republiky, se staví jménem pěti a půl milionů odborářů za opatření přijatá mimořádným XIV. sjezdem Komunistické strany Československa a za sjezdem zvolený ústřední výbor a jeho předsednictvo v čele s Alexandrem Dubčekem.

Plně podporujeme výzvu XIV. sjezdu ke všem občanům, aby dnes ve 12,00 hodin vstoupili do jednohodinové protestní generální stávky, jako projev nesouhlasu proti bezprávnému pobytu okupačních armád pěti států Varšavské smlouvy na území naší republiky. Jednohodinovou manifestační stávkou vyjádříme podporu legální vládě a Národnímu shromáždění, požadavek na okamžitý odchod okupačních vojsk a na uvolnění vedoucích představitelů soudruhů Dubčeka, Černíka, Smrkovského, Kriegla a dalších k výkonu jim svěřených funkcí.

Nikdy neuznáme vládu nebo kterékoli orgány složené ze samozvanců a odmítáme jakoukoli kolaboraci s okupačními orgány a jednotkami.

Vyzýváme odborové orgány a stávkové výbory, aby zajistily klidný průběh dnešní stávky a po jejím skončení zabezpečily znovu zahájení práce! Obracíme se na pracovníky ve zdravotnictví a na jiných citlivých úsecích - vyjádřete svůj protest symbolicky! Vyzýváme všechny odborové orgány a stávkové výbory k bdělosti a k připravenosti na realizaci dalších pokynů.

Vedení ÚRO a ÚVOS.

8,20 hod. Zpráva Čs. rozhlasu: Neustále docházejí z celé republiky resoluce požadující neutralitu Československa.

Neutralita?

Politik nejsem, nevyznám se ve vojenských věcech a skutečně bych těžko zaujímal kvalifikované stanovisko k požadavkům neutralizace naší země, které jsou od včerejšího večera tak časté.

Vím jen toto: historická zkušenost mého národa už dlouhá léta vytváří pro tuto psychologii předpoklady. Lidé ze všeho nejméně chtějí válčit. A vědí, že každý ozorožený konflikt v Evropě by šel přes nás. Vědí, proč záleží Varšavskému paktu na naší západní hranici. Vědí, že je naše země

pouze vojenský prostor, na němž se odehraje - v případě světové války - první ničivé střetnutí.

Můžeme se divit požadavkům o neutralizaci?

Československo má už od dob první republiky silnou armádu, ale s výjimkou zahraničního odboje ji nesmělo nikdy použít. Kdykoli bychom si měli na svoji obranu skutečně armádu mobilizovat, je to vždy ohrožení samé národní existence. - V r. 1938 pro spiknutí Západu, v roce 1968 pro to, že nestřílet odpovídalo našemu reálnému postavení.

Napadlo mě nyní, co napadá jistě většinu těch, kdo požadují neutralitu onoho neuralgického bodu střední Evropy této chvíle, bodu, který je naším domovem: vždyť léta budujeme, udržujeme armádu, ale ve chvílích, pro které se armáda buduje, se chováme jako neutrální stát. Nedobrovolně, vynucené a tedy také bez výhod neutrálního statutu.

Nevím, zda by byla neutralizace to pravé řešení, ať zásadní, nebo jen okamžité. Zda by to bylo to pravé řešení vojenské a politické. V posledních třech dnech však nejde ani o pacifistické nálady, ani o zbabělost, ani o abstraktní úvahy, ale o prostý výraz zoufalství z našeho postavení.

Jestliže lidé volají po neutralitě de jure, je to faktická neutralita proto, že si uvědomují faktickou neutralitu, do níž jsme paradoxně násilím historie vždy zhovu vrhání.

(Literární listy, 23.8.1968.)

8.25 hod. Čs.rozhlas vysílal výzvu ke všem poštovním doručovatelům a trafikantům, aby dali pozor na provokatéry a nepředávali nikomu seznamy odběratelů tisku (Literárních novin, Reportéra atd.) a jakékoli adresy. Nikoho neznáte, nic nevíte.

8.45 hod. Čs.rozhlas vysílal projev presidenta republiky:

Projev presidenta republiky Ludvíka Svobody

Včera, to je 22. srpna jsem měl jednání s představiteli Sovětského svazu v Praze o řešení situace, vzniklé vstupem vojsk sovětských a dalších zemí na území Československa, zejména o obnovení řídicí funkce ústavního orgánu Československé socialistické republiky. Poté, co toto jednání nevedlo k uspokojivému výsledku, požádal jsem v ranních hodinách členy vlády, kteří v tuto dobu ještě dlí na Hradě, o souhlas pro přímá jednání s nejvyššími představiteli Sovětského svazu. Dnes ráno tlumočil velvyslanec Sovětského svazu

v Praze kladné stanovisko sovětského vedení. Spolu se mnou odjíždějí na jednání: dr. Husák, Džúr, Piller, Bílák, Indra a dr. Kučera. O své cestě budeme informovat Národní shromáždění republiky. Obracím se touto cestou na vás, vážení občane, upřímně vám děkuji za dosavadní podporu a důvěru a prosím vás, abyste i nadále podporili můj další postup. Naléhavě vás žádám, abyste zachovali rozvahu a zdrženlivost, abyste svým uvědomělým postojem pomohli vytvořit příznivé podmínky pro nadcházející jednání se sovětskými představiteli. Doufáme, že vyjdeme z této situace, která hrozí tragickými důsledky pro náš lid a naši vlast, se ctí a ujišťujeme vás, že jdeme dále cestou demokratického rozvoje naší socialistické vlasti v duchu odkazu lednového pléna ÚV KSČ. Předpokládáme, že se vrátíme již dnes večer a že o výsledku jednání budeme ihned po svém návratu ústavní orgány i vás, vážení občane, informovat.

(Zemědělské noviny, 24. 8. 1968.)

9.00 hod. Rozhovor s akademikem Frant. Šormem.

Vědci proti potupné okupaci

Je devět hodin ráno. - Před budovou Národního shromáždění na Gorkého náměstí bezmocně postává skupina poslanců. Nemohou se dostat dovnitř. Je mezi nimi i předseda Čs. akademie věd akademik František Šorm. Na dotaz o postoji presidia ČSAV k situaci říká: "Budova ČSAV byla obsazena včera v dopoledních hodinách okupačními vojsky. Presidium je jednoznačně proti. Jeho jménem jsem podal protest prostřednictvím sovětského velvysílance. Ujišťuji naše národy, že na vědecké pracovníky se mohou spolehnout. V jejich řadách se nenajde zrádce. Všichni vědci - mohutná fronta inteligence - podpoří svobodu, samostatnost, suverenitu našeho státu. A právoplatně zvolené zástupce v čele s prezidentem Svobodou, předsedou vlády Černíkem, Smrkovským, Dubčekem.

Mé osobní pocity jsou ještě hlubší, neboť jsem od roku 1958 členem Sovětské Akademie věd. Nikdy jsem si nedokázal představit, že bych se mohl dočkat takové potupy od přátel, kterým jsem léta důvěřoval."

(Večerní Praha, 23. 8. 1968.)

9.20 hod. Zpráva Čs. rozhlasu: Dnes ráno telefonovala z kanceláře presidenta spolehlivá osoba: President si přál, aby celá veřejnost věděla, že cestu do Moskvy uskutečňuje na svůj popud a že kolaborantskou vládu nepodepsal.

Telefonická informace od s. presidenta L. Svobody

V této době odlétá, nebo již odletěl, president republiky do Moskvy. Doprovázejí ho dva tři členové vlády, dva tři členové nového ÚV. Jeho zeť a dr. Novák, přednosta Kanceláře presidenta republiky. President si přál, aby celá československá veřejnost věděla, že cesta se uskutečňuje na jeho přání. Prohlašuje, že o d o l a l n á t l a k u, věří, že toto jednání povede k dobrým výsledkům. Ujišťuje, že n e p o d e p s a l návrhy na kolaborantskou vládu.
23. srpna 1968 v 9,45 hodin. (Obrana lidu, 23. 8. 1968.)

9.30 hod. [?] President republiky L. Svoboda odletěl s doprovodem do Moskvy.

V dopoledních hodinách. Stanovisko NS k odletu presidenta do Moskvy:

Plénum NS přijalo toto sdělení pro veřejnost:

Národní shromáždění projednalo informaci o odletu presidenta republiky Ludvíka Svobody do SSSR. President republiky výslovně požádal, aby NS nepřijímalo do návratu žádné usnesení. NS - používajíc ústavního práva - vyjádří se znovu k otázce návratu presidenta republiky.

NS se plně ztotožňuje s presidentem republiky, že je třeba zachovat rozvahu, abychom neztěžovali jeho jednání, jež, jak sám zdůrazňuje, nesmí vést ke kapitulaci.

Věříme, že soudruzi Svoboda, Husák a Džúr, jako členové ÚV zvoleného na XIV. sjezdu, přispějí ke zdaru jednání v duchu dosavadních zásad a resolucí XIV. sjezdu KSČ. Věříme pevně, že jednání povede k nastolení legální vlády inž. Černíka, k uvedení do funkcí soudruhů Dubčeka, Smrkovského, Kriegla, Císaře a dalších, k nimž jsme se mnohokrát spolu s naším presidentem přihlásili.

(Práce, 24. srpna 1968.)

10.00 hod. Rezoluce np. Pražská stavební obnova, závod Ú 01
Presidentu ČSSR Ludvíku Svobodovi

Představenstvu Národního shromáždění
Vládě ČSSR
ÚV KSČ

Všichni zaměstnanci závodu Ú Ol n.p. PSO se staví za prohlášení mimořádného XIV. sjezdu KSČ.

Plně stojíme za legálně zvolenými ústavními činiteli, prezidentem Ludvíkem Svobodou, předsedou NS Smrkovským, předsedou vlády Ing. Černíkem a nově zvoleným výborem KSČ v čele se s. Dubčekem. V žádném případě nebudeme spolupracovat s činiteli dosazenými okupanty.

Požadujeme, aby v případě, že nedojde do 24 hodin k jednání o neprodleném odchodu všech okupačních vojsk, aby Národní shromáždění, vláda a prezident republiky vyhlásili v důsledku jednostranného poňlapání Varšavské smlouvy neutralitu a aby o tom neprodleně uvědomili OSN a vyžádali jeho další zásahy.

V Praze 1, dne 23. 8. 1968 v 10 hodin.

Předseda ZV ROH:	Předseda ZO KSČ:	Ředitel záv.:
v.r.Holub	v.r.Zavřel	v.r. Galle
Holinková		

V dopoledních hodinách vydala Čs. akademie věd Provolání k vědcům celého světa.

Vědcům celého světa

Československá socialistická republika byla protiprávně okupována vojsky Sovětského svazu a některých dalších států Varšavské smlouvy. Tím byla nejhrubším způsobem porušena naše státní suverenita, zásady mezinárodního práva a charty Organizace spojených národů. Okupanti internovali na neznámém místě předsedu Národního shromáždění, předsedu vlády, prvního tajemníka ÚV KSČ. President republiky, Národní shromáždění a vláda, pokud jim ještě nebyla okupanty činnost znemožněna, žádají v naprostém souladu s jednoznačným míněním všeho lidu kategoricky okamžitý odchod cizích vojsk.

hospodářský a kulturní život naší země je vážně narušen. Okupanti zasáhli též do činnosti Akademie a československých vysokých škol. Budova presidia Akademie byla vojensky obsa-

zena, jsou obsazovány některé ústavy Akademie a fakulty vysokých škol, hrozí persekuce předních československých vědců. Je vážné nebezpečí, že protiprávní okupace se bude prohlubovat, že český a slovenský národ znovu ztratí svou samostatnost, že bude brutálním vnějším zásahem přerušena cesta demokratického a humánního socialismu, na kterou náš lid vstoupil před několika měsíci.

V této situaci, která je velmi vážná nejen pro naši zemi, nýbrž i pro celý svět, obracíme se na Vás se žádostí, abyste všestranně podporovali naši věc a přispěli k obnovení svobodného života naší vlasti.

V Praze dne 23. srpna 1968 Československá akademie věd.

Oprázek z pražských ulic.

Honička na auta

Praha, 23. 8. 11, hod. Tramvaje ve středu města stále nejezdí, zato motorová vozidla křižují už všemi směry. Ulice jsou plné lidí. Všichni mají na šatech trikolory. Auta jsou polepená nápisy: Vraťte nám Dubčeka. Na budovách visí portréty presidenta republiky a prvního tajemníka strany. Před chvílí hlásil legální vysílač MV KSČ, aby byla zadržena vozidla značek AE 4001 a ABA 7119, která jedou zatýkat naše představitele. Tato rukou psaná a dokonce už i cyklostylovaná výzva je na každém domě, který míjím. Plakáty s výzvou mají chlápci připichnuty na zádech. Na náměstí Republiky stojí stále sovětské tanky. Jejich hlavně míří k mostu. Se sovětskými vojáky už nikdo nediskutuje. Lidé je přecházejí nevšimavě. Zato všude velkými písmeny azbukou stojí: Idite damoj! Néstrelajte nas! Tanky patrolují u Statní banky. Někdo tu pohotově vylepil plakat:

Na obranu státní banky

nejsou třeba ruské tanky.

Vždyť to ho... co tam máme,

sami sobě unlidáme.

Před ministerstvem dopravy oznamuje jeden občan, že na vlastní oči viděl zadržení automobilu poznávací značky AE 4001. Stalo se to prý u Perly. mládež pohotově reaguje. Škrťá tuto značku na všech výzvách a doplňuje je o další čísla aut pronásledovatel, jak je hlásil rozhlas.

Před žádným potravinářským obchodem jsem neviděla frontu. Fronty stojí jen v parčíku u Dětského domu. Tisíce lidí se podepisují do archů. Žádají vyhlášení neutrality ČSSR.

Z aut rozhazují zvláštní vydání novin, povolání nového ÚV KSČ, seznamy jeho členů. Desítky ochotných a dobrovolných kolpoltérů sbírají balíky a rozdávají noviny a letáky chodcům.

Nevím, kdo organizuje mládež, ale její ponotovost a obětavost je bezpříkladná. Dopoledne začínají vyvěšovat a malovat nové výzvy: Od 12 do 13 hodin vyklidte ulice. Praha bude mrtvým městem. Vyhlášíme hodinovou generální stávkou.

Na Václavském náměstí je plno diskusních hloučků. Debatují ukázněně. Ani tady si nikdo nevšimá sovětských vojáků. Jen k tankům přichází několik mláďenců a lepí na ně plakaty: Jděte domů! Vraťte nám Dubčeka! Mladičký voják, sedící na tanku, volá na důstojníka. Ten strhává s tanku plakáty a unaveně krčí rameny. Zdalipak cítí okupanti hanbu? Patrně ano, jejich oči těkají, snaží se vyhýbat tvářím kolemjdoucích.

Blíží se dvanáctá hodina. Václavské náměstí se pomalu vyprazdňuje. Lidé nepotřebují rozkazy, tato kázeň je uvědomělá. Na Dětský dům vylepil někdo obraz Waltra Ulbrichta. Je tu vypoodobněn jako Rudý Vinetou. Od Národní třídy se ozývá skandování: Neutrality! Dubčeka! Svobodu!

Je dvanáct hodin. Po celé Praze se rozezněly sirény. Začala generální stávka. Ve 12,35 se na Poříčí ozývá strelba. Není bohužel PRVNÍ.

(Politika, č. 1, 24. 8. 1968.)

10,57 hod. Zahájeno pokračování 26. mimořádné schůze pléna NS. (Přerušeno ve 12,08 hod.) Přítomno 170 poslanců a dva členové ČNR. Z programu: Schválen jednomyslně dopis ÚV KSČ zvolenému na XIV. mimořádném sjezdu KSČ; zpráva o jednání místopředsedy NS J. Valo s prezidentem republiky a stanovisko PNS k odletu (stanovisko schváleno po obšírné diskusi bez druhého odstavce); jednomyslně schváleno poděkování pracovníkům rozhlasu, televize a tisku. (Materiály NS.)

Dopis Národního shromáždění ústřednímu výboru Komunistické strany Československa, zvolenému na XIV. sjezdu KSČ dne 22. srpna 1968

Vážení soudruzi,

V Praze dne 23. srpna 1968

s upřímnou radostí jsme přijali zprávu o zasedání XIV. sjezdu KSČ. Jeho delegáti reprezentují plnoprávně zvolené zástupce stranických organizací, jejich rozhodnutí jsou platnými stranickými dokumenty.

Národní shromáždění, poslanci všech stran Národní fronty se celým srdcem staví za politické prohlášení XIV. sjezdu. Zjišťujeme v něm pokračování politické linie lednového pléna ÚV KSČ, obohacené o všechny pozitivní rysy demokratického socialismu, v kterých se v souladu s akčním programem KSČ uplatňují demokratické a humanistické tradice národů naší socialistické vlasti. Ztotožňujeme se plně s Vámi v hodnocení současné situace. Odmítáme hrubé porušení suverenity našeho státu vpádem okupačních armád. **Žádáme jejich okamžitý odchod a plné uplatnění všech legálních orgánů státu.**

Pozdravujeme nový ústřední výbor KSČ. Respektujeme Vás jako nejvyšší orgán strany.

Věříme pevně, že Vaše činnost bude dále rozvíjet demokracii naší socialistické společnosti, že se bude opírat o úzkou spolupráci se všemi stranami a společenskými organizacemi Národní fronty, že bude získávat svou každodenní socialistickou politikou všechny občany naší země, že bude dbát o to, aby socialismus měl u nás lidskou tvář. Je to jediná cesta k tomu, aby komunistická strana hrála i v dalším vývoji vedoucí úlohu, což si všichni bez rozdílu stranické příslušnosti upřímně přejeme.

Národní shromáždění ČSSR je připraveno dát všechny své síly k tomu, aby novému ústřednímu výboru KSČ pomáhalo v upevnění socialistické zákonnosti a v realizaci občanských práv a svobod, v uskutečňování podmínek pro pokojnou práci a šťastný život našich občanů. Přejeme si, aby pod vedením nového ÚV KSČ se soustředily všechny nejlepší síly naší země k jejímu skutečnému všestrannému rozkvětu.

Přejeme Vám, vážení soudruzi, mnoho úspěchů ve Vaší odpovědné práci.

Ať žije svobodné, nezávislé, suverenní, demokratické a socialistické Československo!

Národní shromáždění
Československé socialistické republiky.

(Materiály NS.)

Prohlášení NS

dne 23. srpna 1968 o činnosti rozhlasových a televizních pracovníků a všech technických pracovníků a redaktorů tisku, pracovníků polygrafie a pomocných služeb, jež zabezpečují jejich činnost

Národní shromáždění Československé socialistické republiky na svém zasedání 23. srpna 1968 jednalo o činnosti rozhlasových a televizních pracovníků a všech technických pracovníků a redaktorů tisku, pracovníků polygrafie i pomocných služeb, jež zabezpečují jejich činnost. Všichni poslanci vysoce oceňují neobyčejnou iniciativu a aktivitu rozhlasových a televizních pracovníků i pracovníků tisku a děkují jim za sebe i jménem všeho československého lidu za obětavou vlasteneckou činnost, za hrdinnou práci, na niž vděčný lid této země nikdy nezapomene.

Zasloužili jste se, milí soudruzi, o to, že se ustavičně realizuje jednota vedoucích ústavních orgánů naší vlasti a nejširší veřejnosti, i Vaší zásluhou se šíří a mohutní vlastenecké hnutí, napřimují se nám páteře, upevňuje se naše odhodlání vzepřít se okupaci, čelit nástrahám zrádců a zbabělců.

Vaše obětavá práce, jakož i resoluce, usnesení a jiné projevy jednotné vůle našeho lidu a jeho orgánů, které nám zprostředkováváte, jsou nesmírnou oporou nám, zákonným představitelům lidu Československa, v naší činnosti.

Věříme, že s Vaší pomocí bude možno ještě účinněji vést vsechena náš lid ke klidu, k rozvaze, k důstojnému postoji vůči všem provokacím.

Ještě jednou srdečné a upřímné díky, ještě jednou se hlá-

síme ke společnému heslu: Věříme Vám, důvěřujte nám!

Národní shromáždění ČSSR

(Materiály NS.)

11,00 hod. Čs. rozhlas vysílal zprávu o tom, že dnes v 11, 00 bylo obsazeno Karolinum.

Dopoledne. Obrázek z pražských ulic.

Na prahu třetího dne okupace

Václavské náměstí. Srdce okupované Prahy, v pátek v dopoledních hodinách, obraz, který symbolizuje současný obraz země, přepadené cizími vojsky. Sovětské vojenské kamiony a gaziky, z nichž se výhružně jeví hlavně samopalů a kulometů, jsou doprovázeny pískotem a nenávidnými pohledy: Proč jste přišli? - Co tady chcete? To jsou otázky, které lze číst v každém pohledu našich občanů, v každém gestu zaťaté pěsti. A které je také možno slyšet takřka v každém hloučků, kupících se kolem bojové techniky okupantů. Sověští vojáci většinou mlčí nebo se odvolávají na vyšší rozkazy, mnozí se pokoušejí argumentovat: Vaše vláda nás pozvala... Těžko chápou, že národ se ve své drtivé většině neztotožňuje s ubohou skupinkou zrádců, jichž jména již visí na vývěskách na každém kroku. Již ve čtvrtek jsem viděl otřesnou scénu: Mladý chlapec ukazoval sovětskému vojákovi zakrvácené a prostřílené noviny, památku na kamaráda, který zemřel pod kulkami agresorů: "Eto váša rabota". Sovětský voják sklopil hlavu.

(Lidová demokracie, 4. zvláštní vydání, 23. 8. 1968.)

Dopoledne vysílal Čs. rozhlas zprávu, že okupační vojska obsadila hlavní správu VB v Bartolomějské ulici.

V dopoledních hodinách vyjádřil Svaz českých novinářů toto stanovisko:

Dne 23. srpna se v Praze sešlo předsednictvo Svazu českých novinářů, rozšířené o představitele deníků, se zástupci koordinačního výboru tvůrčích svazů a přijalo toto usnesení:

Znovu vyslavujeme plnou podporu Svobodovi, Dubčekovi, Černíkovi i Krieglovi. Stavíme se jednoznačně za nový ústřed-

ní výbor, řádně zvolený na XIV. mimořádném sjezdu. Tento ústřední výbor chápeme jako jediný oprávněný vedoucí orgán strany. Jiné tak zvané orgány nemají právo nikoho zastupovat; jsou to orgány nejen bez pravomoci, ale také beze cti. Jsou to orgány zrádců.

Dále jsme projednali podmínky pro vydávání svobodných novin a informací. Apelujeme na všechny novináře, aby poskytovali největší možnou podporu svobodnému tisku. Znovu vám připomínáme, že jakákoli služba v televizi, rozhlasu a tisku, jež umožňuje zveřejňovat zprávy cenzurované, nařízené nebo přímo koncipované kolaboranty, znamená zradu. Kdo takto zradí, i kdyby své úmysly jakkoli před sebou a lidem chtěl vysvětlit, bude okamžitě všemi prostředky oznámen a přestává být členem Svazu českých novinářů.

Děkujeme všem, kteří s nesmírnou obětavostí a pochopením umožňují, aby noviny vycházely, rozhlas mluvil a náhradní televizní vysílání pokračovalo. Děkujeme pracovníkům spoju, rozhlasu a televize, děkujeme zaměstnancům tiskáren a PNS, děkujeme dobrovolným kolpoltérům. Věříme, že i našle v této vlastenecké činnosti vytrvají.

(Rudé právo, 24. 8. 1968.)

11,35 hod. Čs. rozhlas sděluje, že okupační televize vysílá na kanálu 1 a 7; naproti tomu naše televize připravuje vysílání na 3. pásmu.

12,00-13,00 hod. Jednohodinová generální stávka, k níž vyzval XIV. mimořádný sjezd KSČ.

Podle některých zpráv chtějí během této stávky zaměstnanci některých závodů vyjít do ulic. Hlasatelé ^{čs. rozhlasu však} varují: Nechoďte do ulic, nedávejte příčinu ke konfliktům, neopouštějte pracoviště. Nedejte se zlákat lidmi jako Kolder, Bilak a dalšími. Ignorovat okupační armády.

Zprávy o průběhu generální stávky

Pátek, 12,00 hodin - vyklidit ulice

Od Národního muzea jde dolů Václavským náměstím řada mladých. Drží se za ruce a volají: "Vyklidte ulice!" Za nimi zůstává prázdná široká plocha náměstí. Začínají houkat sirény, klaksony. Vojáci v tancích se rozhlížejí kolem. Ne-

vědí, co se děje. Pozorují budovy po obou stranách, pátrají po oknech. U některých tanků se uzavírají poklopy. Kulometry a děla se otáčejí, hledají cíle. Ale není na koho střílet, nikdo neprovokuje. Lidé, celý národ vstoupil do generální stávk, kterou vyhlásila naše Komunistická strana.

Václavské náměstí je najednou pusté, jen prach zvedá papíry, plakáty. Zůstávají jen tanky, vojáci. Nikdo kolem nich, žádní naši lidé. Tak ukázněně projevují svůj klid, solidaritu a rozhodnost, kterou chtějí vyjádřit plnou podporou Svobodovi a Dubčekovi.

Ve 13,00 hod. se Václavské náměstí znovu zalidňuje. Všichni tleskají a volají: "Dubček, Svoboda!" Od Můstku směrem nahoru se valí proud těch, kteří ukázněně demonstrovali. Generální stávka ukázala smýšlení mladých i starých, mužů i žen: Jsme se Svobodou a Dubčekem, podporujeme nové vedení KSČ.

(Rudé právo, 24. 8. 1968.)

Jak se dělá propaganda

V pátek 23. srpna v poledne začala hodinová stávka. Po celém hlavním městě se rozezněly sirény. Pražené vyklidili ukázněně ulice. Ani před budovou Rudého práva Na poříčí nebylo živé duše. Zato uvnitř je již od středy 40 okupantů, kteří obsadili redakce i tiskárnu.

Několik minut po poledni najednou přijely dva sovětské obrněné transportéry a sovětské vojáci začali pálit do oken Rudého práva, obsazeného také sovětskými vojáky. Okna, ale i stěny od přízemí až po čtvrté patro nesou stopy stovek střel. Ti, co z krytů pozorovali tento přepad, nerozuměli. Všechno se pak vyjasnilo, když se na obrněnci vztyčil sovětský kameraman, který začal akci točit. "Příští týden se objeví v sovětských kinech žurnál o boji s československou kontra-revolucí. Právě tento snímek bude ukazovat, jak revanšističtí nebo imperialističtí agenti přepadli budovu ústředního orgánu komunistické strany. A ono to vlastně z té druhé půlky bude pravda; skutečně to byl imperialistický přepad.

Nevíme, jaký krycí název dalo sovětské velení pro tuto akci. Ale považujeme ji v každém případě za velice důležitou.

Foslalo do Prahy se štábem kameramanů i ředitele moskevského studia dokumentárních filmů, důležitého pána - a taky velmi znalého. Alexej Semin točil v Československu už mnoho filmů o přátelství československého a sovětského lidu. A teď se to hodí.

(Politika, č. 2, 26. 8. 1968.)

Generální stávka

Praha (od našich zpravodajů) - Byla všeobecná a jednotná, tak jako je jednotný postoj našich pracujících k bezprávné okupaci ČSSR. Ve dvanáct hodin zastavily práci všechny závody a všechna pracoviště s výjimkou těch, jejichž provoz zajišťuje bezprostřední potřeby obyvatelstva. Lidé zastavili práci s tím, že ji po hodině znovu zahájí. Jsou však zároveň připraveni vstoupit do generální stávky znovu, kdykoli si to situace vyžádá.

Ž e l e z n í č á ř i n e z k l a m o u

V Železničním depu Praha-Vršovice je nebyvalé ticho. V kruhu lokomotiv, pod vysokým komínem, na němž je velký nápis "Družba nět okupácija", projednávají železničáři svou rezoluci. Samozřejmě jsou proti okupaci, stojí pouze za našimi legálními představiteli, plně uznávají ústřední výbor zvolený na XIV. sjezdu strany - vědí však také, že od nich občané očekávají více. Nikdy nepropůjčíme železnice k posilování okupace! I kdybychom byli přinuceni. Každý z nás zná hodně způsobů, jak ochromit přepravu. Nikdy nepovezeme okupační jednotky, ledaže by se vracely nazpět a my k tomu dostali příkaz od lidí, jimž plně věříme. Nebudeme ale ani přepravovat nic, co by i jinak republice škodilo - munici, nebo podobný náklad; všichni jsou povinni přesvědčit se, co ve vagónech vezou. Mluví se o vlaku s rušícími stanicemi - tudy neprojedou...

Přesně ve třináct hodin vstupují strojvedoucí na lokomotivy a pískáním odhlašují dnešní stávku. Odpovídají továrny, hlas sirén překrývá celé město.

Ve vysočanské Pragovce fungoval stávkový výbor, ustavený odborovou organizací, už od čtvrtka od rána, tedy ještě před výzvou ÚRO. Generální stávku odsouhlasily všechny odborové

úseky stoprocentně, samozřejmě včetně signatářů dopisu uveřejněného v moskevské Pravdě. Také dopisy, vyjadřující oddanost našemu ÚV v čele s A. Dubčekem a vládě s prezidentem Svobodou a ing. Černíkem, byly odeslány ze závodu po odhlasování všemi pracujícími Auto-Pragy. V pátek dopoledne před stávkou navštívili závod příslušníci naší branné moci, vyslovili jim svou solidaritu v generální stávce a ujistili je, že smýšlí stejně jako všechen lid a že v tom smyslu budou vždy jednat. Lidové milice v Pragovce jsou výtečně připraveny k ochraně svého závodu před případným vpádem okupantů za pomoci straníků i nestraníků

Závodem jde jeden hlas: Pro okupanty dělat nebudeme. Zároveň si však hospodářští pracovníci i odborovní funkcionáři, kteří rovněž odmítají spolupráci s okupanty, uvědomují, jak obrovské škody zavinil zásah jednotek Varšavského paktu. Už několik dní se v závodě nepracuje, lidé jsou rozrušeni a výroba v důsledku toho desorganizována. Když si uvědomíme, že jedna směna v Pragovce reprezentuje výrobu v hodnotě dva milióny Kčs, jsou ztráty v celostátním měřítku zaviněné vpádem okupačních jednotek přímo fantastické.

(Práce, 23. 8. 1968.)

Prohlášení pracujících závodu Elektrosignál v Praze 7

Prezidentu republiky s. Ludvíku Svobodovi

Vládě ČSSR

Národnímu shromáždění ČSSR

Ústřednímu výboru KSČ, zvolenému na XIV. mimořádném sjezdu KSČ

Ústřední radě odborů

Velvyslanectví SSSR v ČSSR

Velvyslanectví PLR v ČSSR

Velvyslanectví BLR v ČSSR

Velvyslanectví MLR v ČSSR

Velvyslanectví NDR v ČSSR

Prohlášení pracujících závodu Elektrosignál v Praze 7

KSČ nastoupila v lednu cestu obrody socialismu. Začala důrazněji rozvíjet jeho demokratické a humanistické principy,

v souladu s podmínkami naší vývojové etapy. Věřila, že budou respektovány zásady svrchovanosti a nevměšování a jednání řešeny ^{všechny} /sporné otázky. Z toho vycházelo vedení naší strany při všech polednových dvoustranných a mnohostranných jednáních. Tato politika obsažená v akčním programu ÚV KSČ a její postupná realizace získala naší straně nebyvalou autoritu a podporu.

Zajištění a urychlení této cesty mělo být podnětem jednání mimořádného XIV. sjezdu, jehož příprava se již dokončovala. V předvečer tohoto sjezdu vojska SSSR, PLR, BLR, MLR, NDR bez jakýchkoli důvodů a bez souhlasu legitimních a vládních a stranických činitelů, proti vůli našeho lidu násilně obsadila naše území. Byla pošlapána svrchovanost Československa, spojenecké svazky a Varšavská smlouva i dohody v Čierné a v Bratislavě. Někteří vedoucí činitelé státu a strany byli protiprávně zatčeni, izolováni od lidu a zbaveni možnosti vykonávat funkce, byla obsazena řada objektů ústředních orgánů. Došlo tak k těžkým bezprávím. Na základě tohoto, my pracující na závodě Elektrosignál provedli jsme dne 23. 8. ve 12,00 hod. hodinovou generální stávku na podporu těchto požadavků:

1. Propustit okamžitě na svobodu všechny internované představitele strany, vlády, Národního shromáždění, České národní rady a ÚV Národní fronty a umožnit jim, jakož i prezidentu republiky ničím nerušený výkon funkcí.

2. Okamžitě obnovit všechny občanské svobody a práva.

3. Neprodleně zahájit urychlený odchod okupačních armád.

Žádáme Vás, jako zvolené zástupce odborově organizovaných pracujících naší republiky, abyste vyvíjeli mnohem větší iniciativu k současným událostem a navíc, abyste navázali styk se všemi odborovými ústředními celého světa a požádali je o naši morální podporu.

Za pracující závodu Elektrosignál
členové stávkového výboru

12.20 hod. Výzva Čs. rozhlasu k železničářům: Zastavit vlak č. 5579, který stojí u Č. Třebové a veze rušící a zaměřovací přístroje.

12.30 hod. Zpráva z pražských ulic.

Střelba na náměstí Republiky

Je kolem půl jedné. Ve středu Prahy se ozývají výstřely. U Václavského náměstí, kde dělá sovětských tanků manévrují, tank O19 se dává do pohybu. Projíždí také nákladní automobil, na němž kromě dvou sovětských vojáků sedí i tři civilisté. Nedlouho poté sirény oznamují konec generální stávky. Teprve pak se od očitých svědků dovídáme, že se střelilo na náměstí Republiky. Důvod? Z jedoucího motocyklu tandémista filmoval postavení sovětských jednotek. Prý šťastně vyvázl.

Kolem 13,30 hod. vidíme, jak z Jindřišské ulice přijíždějí obrněné transportéry. Vedle vojáků sedí dobře živení kameramané, zřejmě z SSSR. Lidé pískají, mnozí se otáčejí zády...

(Práce, 23. 8. 1968.)

12.30 hod. Čs. rozhlas: Stanovisko předsednictva ÚV KSČ k současné situaci.

V pátek ve 12,30 přednesl ve svobodném vysílání Čs. rozhlasu Praha ing. Věnek Šilhan, pověřený řízením předsednictva ÚV KSČ až do doby, než se vrátí s. Dubček z internace, stanovisko předsednictva ÚV KSČ k současné situaci v Československu i ve straně:

Především poděkoval jménem celé strany a všech občanů republiky pražským závodům, které mají rozhodující podíl na uskutečnění sjezdu. Stejný dík patří lidovým milicím, které aktivně a obětavě zajistily osobní bezpečnost delegátů a staly se tak za nejobtížnějších podmínek znovu prvními a spolehlivými obhájci věci strany a všeho lidu.

Dnes stojíme před novou, mimořádně závažnou událostí. Delegace našich představitelů státu a strany, kterou vede prezident republiky armádní generál Ludvík Svoboda, odletěla k přímým jednáním do Moskvy. Chci k tomu jménem předsednictva ÚV zaujmout stanovisko.

Prezident republiky armádní generál Luďvík Svoboda má naši plnou důvěru a podporu. Plnou důvěru mají i ti členové delegace, kteří byli zvoleni na sjezdu, soudruzi Husák a Džúr. Pokud jde o další členy delegace, budeme se k nim chovat tak, jak oni se při tomto mimořádně závažném jednání zachovají k usnesení nejvyššího orgánu strany, mimořádného XIV. sjezdu.

Usnesení mimořádného sjezdu především zdůrazňuje bezodkladný odchod všech okupačních vojsk z území naší republiky. V této otázce nepřipouštíme žádný kompromis, i když i nadále zůstáváme realisty a neuzavíráme se žádné rozumné dohodě, jako jsme se jí neuzavírali v celém polednovém vývoji. Zcela jednoznačně však trváme na obnovení plné suverenity našeho státu. Chceme věřit, že delegace dosáhne pokroku ve věci normalizace vnitřního života naší republiky i jejích vnějších vztahů. V tomto směru začal pracovat ÚV strany na zajištění již předem přijatých usnesení.

Hrubé porušení naší státní suverenity vážně narušilo základní hodnoty a jistoty, na nichž bylo budováno naše mezinárodní postavení. Nelze se proto divit, že na různých místech republiky byl vznesen požadavek, aby prezident republiky vyhlásil neutralitu naší země. Předsednictvo ÚV strany považuje za nutné zaujmout k této otázce své stanovisko.

„ení možné ani na chvíli pochybovat o tom, na koho padá odpovědnost za vznik hluboce nenormální situace v naší zemi. Nebyly to naše státní a politické orgány, které pošlapaly ideu spojení se Sovětským svazem a některými dalšími zeměmi Varšavské smlouvy. Celá naše polednová politika vycházela naopak z předpokladu, že dosavadní spojenecké svazky, očištěné od všeho, co brání jejich plnému a zdravému rozvoji, budou nadále tvořit úhelný kámen čs. zahraniční politiky. Proto i mimořádný XIV. sjezd konstatoval, že Československo, které své spojenecké závazky a povinnosti nenarušilo, nemá ani v budoucnosti nejmenší zájem na tom, aby žilo v nepřátelském vztahu s ostatními socialistickými státy a jejich lidem, a to ani s těmi, jejichž vlády se k nám v současné době chovají nepřátelsky. Předsednictvo ÚV KSČ vyslovuje proto přesvědčení, že

tragická zkušenost z 21. srpna 1968 musí být podnětem k hluboké obrodě vztahů mezi socialistickými zeměmi, na principech skutečného internacionalismu. Demokratická podstata internacionalismu byla už dávno vyjádřena principem, že nemůže být svobodný ten národ, jenž druhému národu svobodu odpírá. Tento ideál je dávným ideálem socialistů.

Cíle, které z něho vyplývají pro národní a státní orientaci ČSSR v celém společenství evropských národů a zvláště pak ve společenství národů socialistických zemí, nelze vyjádřit a realizovat prostým požadavkem neutrality. Víme ostatně, že neutralita sama o sobě ještě národní a státní suverenitu nezajišťuje. Vyžaduje houževnaté úsilí a posílení všech prvků mezinárodní bezpečnosti, mír a klid v Evropě. [Prvních šedesát hodin okupace nám, přátel, kromě hory bolestí, zklamání, roztrpčení a společného utrpení, přineslo jeden základní poznatek. Morální síla národů, vnitřní myšlenková jednota, občanská statečnost a vyspělost obou našich národů se v těchto dnech projevil tak přesvědčivě a jednoznačně, jako málokdy v celých známých dějinách.]

Překvapující akceschopnost a vynalézávost obrovského počtu řadových občanů, trvalá snaha všech podílet se alespoň kouskem na společném obtížném díle, to všechno se stalo neodmyslitelnou a také rozhodující součástí našeho života.

Dovolte mi přátelé, abych právě v této souvislosti vyslovil vřelý dík komunistům, všem ostatním občanům naší republiky, kteří často s největším vypětím sil poskytovali plnou podporu delegátům našeho včerejšího sjezdu.

To jsou pojítka, která jsme v minulých letech velice postrádali.

Právě v této chvíli a v těchto souvislostech vás snad potěší zpráva, že předsednictvo naší strany už dnes zahájilo svou činnost, je ustaven a pracuje nový sekretariát. I za těchto zcela mimořádných podmínek dochází k normalizaci činnosti ústředních orgánů strany.- [V nejbližších dnech se bude konat mimořádný sjezd KSS. Předsednictvo ústředního výboru KSČ vysílá na tento sjezd delegaci ve složení: Libuše Hrdinová, Štefan Sádovský, František Vodsoň a Josef Zuda.

Mimořádnému sjezdu bratrské strany na Slovensku i naší delegaci přejeme co nejlepší podmínky k rokování a dobré výsledky.

A konečně mi dovoluňte, abych se jménem ústředního výboru a předsednictva naší strany obrátil na okresní a krajské výbory strany.

Ve své práci zachovejte největší možnou míru legality. Pracujeme ve své vlastní zemi a pro tuto zem. Nepodléhejte psychóze ilegality. Bez vážných důvodů nesahejte po ilegálních metodách práce. Jestliže si to však okolnosti vynutí, pak použijte všech prostředků, abyste zabezpečili akceschopnost strany, za kterou jsme odpovědní všem občanům.]

Draží spoluobčané, to, co jste všichni společně dokázali v uplynulých šedesáti hodinách, zhodnotí historie jako zcela ojedinělý důkaz mravní síly a jednoty dvou malých národů v neveliké zemi.

(Práce, zvláštní vydání, 24. 8. 1968. Odstavce v závorce doplněny podle tištěného letáku Zpráva ústředního výboru KSČ.)

Po 13 hod. Členská schůze ZO KSČ Vojenského historického ústavu vyloučila ze svého kolektivu kolaboranta gen. pluk. Rytíře. (Zpráva Čs. rozhlasu z 24. 8. 1968, 12,35 hod.)

Dopis předsedy České národní rady dr. Č. Císaře XIV. mimořádnému sjezdu KSČ

Draží soudruzi, soudružky!

Vřele vítám a podporuji Vaše usnesení a rozhodnutí, děkuji Vám za důvěru, se kterou jste mě zvolili za člena ÚV KSČ.

Jsem připraven plnit všechny úkoly, které mi budou uloženy. Zatím je mi to znemožněno.

Byl jsem ráno 21. 8. 1968 zadržen, ale podařilo se mi uniknout. Jsem pod ochranou čestných komunistů a vlastenců.

Žádám Vás, abyste pomohli zabezpečit činnost České národní radě a jejím komisím. Musíme bezpodmínečně splnit povinnosti, spojené s přípravou nového státoprávního uspořádání i za těžkých podmínek. Hodlám uspišit svolání pléna České národní rady. Předpokládám, že mi to bude umožněno. Předpokládám také, že mi bude umožněno toto zasedání řídit. Stejně tak předpokládám, že mi bude umožněno zúčastnit se

práce nového ÚV KSČ a jeho předsednictva.

Očekávám, že se sjednotí úsilí strany, Národní fronty a všeho lidu v čele s novým ÚV KSČ, všemi ústavními orgány ČSSR, že se mu podaří dosáhnout stažení všech okupačních jednotek, plně obnovit státní suverenitu a vytvořit podmínky pro normální život v naší vlasti.

Posílám Vám bojový pozdrav a přeji Vaší práci úspěch. Na shledanou, soudružky a soudruzi!

Podepsán Čestmír Císař

(Práce, zvláštní vydání, 23. 8. 1968.)

13. 8. hod. Čs. rozhlas: Svobodný vysílač městského výboru KSČ přejmenován na legální svobodný vysílač ústředního výboru KSČ.

Rezoluce Hlavního výboru KSČ na MNO a Celoarmádního přípravného výboru KSČ vyjádřila podporu výsledkům XIV. sjezdu a nově zvolenému ústřednímu výboru.

Komunisté na MNO za výsledky XIV. sjezdu strany

Ústřední výbor KSČ

F r a h a

Drazí soudruzi,
komunisté i nekomunisté MNO s radostí přijali zprávu o jednání a výsledcích mimořádného, XIV. sjezdu KSČ. Bezvýhradně přijímáme a podporujeme všechna dosud přijatá usnesení a prohlášení tohoto sjezdu a učiníme vše pro jejich realizaci.

Již v průběhu jednání sjezdu jsme vyjádřili své naprosto jednoznačné stanovisko, ve kterém jsme sjezd ujistili svou plnou podporou. Budeme dále pokračovat v činnosti v duchu našeho prohlášení z 22. 8. 1968.

Rozšířené plénum HV KSČ MNO spolu se členy přípravného výboru celoorádního KSČ vyjadřuje svou plnou důvěru a neochvějnou jednoznačnou podporu, Vám, nově zvolenému ÚV KSČ, v čele se soudruhem Dubčekem.

Za představitele nejvyššího orgánu strany v jakýchkoli jednáních uznáváme jedině soudruhy, řádně zvolené XIV. mimořádným sjezdem KSČ.

Vyzýváme všechny komunisty a ostatní příslušníky ČSLA,

aby nadále důstojně řešili všechny situace, zachovali rozvahu, plnili rozkazy našeho vrchního velitele presidenta republiky s. Ludvíka Svobody. Vytvořme tak co nejpříznivější podmínky pro jednání našich ústavních představitelů.

V Praze dne 23. srpna 1968

HV KSČ MNO a
ČAPV KSČ

(Obrana lidu, 23. 8. 1968.)

Dopis pražských milicí s. A. Dubčekovi

Vážený soudruh A. Dubček, první tajemník ÚV KSČ, velitel LM ČSSR.

Na vědomí s. Ludvíku Svobodovi, presidentu ČSSR a O. Černíkovi, předsedovi čs. vlády.

Vážený soudruhu,

příslušníci lidových milicí v Praze v těchto pro celý národ těžkých dobách projevili vysokou kázeň a řídí se pokyny předsednictva ÚV pro ozbrojené síly ČSSR, jejichž součástí Lidové milice jsou. Ubezpečujeme Tě, jako svého velitele, že i nadále se řídíme rezolucí, přijatou na celostátním aktivu LM dne 9. června 1968 v Praze a že plně stojíme za nově zvoleným ÚV KSČ. Jsme připraveni při normalizaci stavu plnit všechny úkoly ve spolupráci s VB a ČSLA zabezpečit úkoly a pořádek, který je základním předpokladem pro plnění akčního programu strany při rozvoji socialismu v ČSSR.

V Praze 23. srpna 1968.

(Rudé právo, 25. 8. 1968.)

V průběhu dne přijaly orgány a organizace KSČ Státní bezpečnosti a čs. rozvědky stanoviska k situaci vzniklé okupací a k pokusům o jejich zneužití proti zájmům čsl. lidu.

Zatýkání na Hlavní správě VB

Podle sdělení očitých svědků přijely v pátek před polednem k budově Hlavní správy Veřejné bezpečnosti v ulici na Perštýně automobily s vysokými sovětskými důstojníky - příslušníky NKVD. Ptali se po náčelnících hlavní správy, a když je nenašli, prohlásili, že naší Veřejné bezpečnosti

pomohou při udržování pořádku v Praze. Před budovou stojí dva ozbrojení vojáci vojsk Varšavské smlouvy. Proslýchá se, že k zatýkání našich předních činitelů a odpovědných pracovníků nezískali okupanti nikoho z příslušníků Státní bezpečnosti, a proto si podobnou činnost zajišťují zcela sami. Vedoucí pracovníci Hlavní i městské správy VB byli včas varováni a krátce před příchodem okupačních důstojníků odešli do bezpečí.

Plénum hlavního výboru KSČ při ministerstvu vnitra projednalo na své mimořádné schůzi současnou situaci a vyslovalo podporu našemu vedení strany a státu v čele se soudruhy Dubčekem a Svobodou. Nesouhlasí s nesmyslným obsazením území bez vědomí a proti vůli všech našich stranických a státních orgánů a všech občanů. Předsednictvo hlavního výboru prohlašuje v souhlase s názory všech útvarových výborů, že se nenechá zneužít k akcím, které by byly v rozporu se zájmy československého lidu. Plně souhlasí s výzvou branného a bezpečnostního výboru NS, a zvláště pokud jde o činnost bezpečnostních sborů, obrací se na s. Šalgotiče, aby jako řádně jmenovaný náměstek ministra respektoval příkazy našich legálních státních a stranických orgánů a pracoval v souladu s akčním programem KSČ a platnými zákony. Vyzývá příslušníky Bezpečnosti, aby plnili jen ty úkoly, které jsou jim ukládány příslušnými legálními státními a stranickými orgány.

(Rudé právo, 24. 8. 1968.)

Varování před zrádci

Občané,

ve vedení ministerstva vnitra existuje úzká kompromitovaná skupina vedoucích funkcionářů, kteří nejen porušovali socialistickou zákonnost v minulých letech, ale opět nyní, v době okupace ČSSR, nejhrubším způsobem narušují zákonnost, zásady lidskosti a kolaborují se sovětskými bezpečnostními orgány.

Pod vedením náměstka ministra vnitra Šalgotiče, zástupce náčelníka STB J. Riply a několika dalších, organizovali takzvaná "bezpečnostní opatření" pro hladký průběh okupace a pro likvidaci vedoucích funkcionářů strany a

státu. Osobně organizovali bez souhlasu parlamentu a prokurátora tajná zatčení, provádějí výslech a dosud drží ve vazbě dr. Č. Císaře, čímž opět pokračují v recidivách padesátých let. Podobným způsobem se pokoušeli zatknout předsedu NF dr. Kriegla, který ušel nezákonnému zatčení našimi orgány jen proto, že nezákonnou intervenci provedly sovětské orgány.

V těchto chvílích se připravují už u Šalgoviče za přítomnosti Rýpla, Kožucha, Hubiny a několika dalších zrádců další zatčení progresivních, legálně zvolených státních a stranických funkcionářů. Jenom odpor řadových, poctivých příslušníků Státní bezpečnosti zatím zadržuje realizaci jejich dalších úmyslů.

Zároveň seznamujeme veřejnost s tím, že pod patronaci sovětských bezpečnostních orgánů se vracejí do STB dříve pro nezákonnou činnost zkompromitovaní funkcionáři, jako bývalý náměstek ministra vnitra Klíma, býv. náčelníci Špelina a Beran a další. Poctiví řadoví pracovníci odmítají tyto funkcionáře a jejich rozkazy nerespektují.

V minulých hodinách vydal Šalgovič příkaz náčelníkům krajských správ, aby vyčkali příkazů nové vlády.

Vyzýváme všechny příslušníky STB, aby se nepropůjčili prosazování nezákonností, ale navíc aktivně organizovali izolaci zrádcovského vedení STB, a tím navždy znemožnili další jejich nelidskou a kolaborantskou činnost.

Podepsána skupina příslušníků
hlavní správy STB.

Dále jsme dostali tuto zprávu:

Zatímco se do STB vracejí zrádci, bývalí náčelníci Klíma, Špelina, Beran, Bokr a další, došlo k zatčení nových progresivních funkcionářů STB Formánka a Jankerleho 22. srpna asi ve 22 hodin večer.

(Zemědělské noviny, zvláštní vydání, 24. 8. 1968.)

My pracovníci Státní bezpečnosti v Praze-Bartolomějská ulice, jsme v těžké situaci vysvětlovat vám obvinění vznesené proti nám v posledních 48 hodinách v rozhlasových relacích i v jiných formách sdělení rozšiřovaných mezi obyvatelstvem v nichž je tvrzeno, jako by Správa - Stb byla organizátorem různých akcí namířených proti našemu lidu v těchto pohnutých dnech.

Skutečnost je jiná. Celouřvarový výbor KSČ složky Státní a Veřejné bezpečnosti v Bartolomějské ulici za přítomnosti všech předsedů ZO-KSČ již 21. 8. 1968 zaujal stanovisko k situaci vzniklé obsazením republiky vojsky Varšavské dohody. Jednoznačně odsoudil postup vojsk jako hrubé porušení svrchovanosti a suverenity našeho státu a vyslovil plnou podporu politice strany vyjádřené v akčním programu. Postavili jsme se plně za prohlášení předsednictva ÚV KSČ a jasně jsme prohlásili, že se dáváme k dispozici zákonné vládě, Národnímu shromáždění a prezidentu republiky. Současně jsme žádali, aby představitelům strany a státu bylo umožněno promluvit k našim národům a vykonávat jejich státní a stranické funkce.

Uvedené stanovisko bylo předáno téhož dne při příležitosti zasedání KV KSČ Středočeského kraje s požadavkem, aby soudruh Piler předal toto prohlášení ÚV KSČ. Předpokládali jsme, že naše stanovisko bude veřejně publikováno. Proč se tak nestalo nám není známo. Byli jsme proto velmi překvapeni, když v nočních hodinách z 22. na 23. 8. 1968 byly rozšiřovány zprávy podobného druhu jak vpředu uvádíme.

Proto byla situace opětne projednávána u příležitosti seznamování se s průběhem a výsledky prvního dne mimořádného XIV. sjezdu KSČ a všichni přítomní, tj. členové CÚV KSČ, předsedové ZO, členové kontrolní a revizní komise a náčelníci všech pracovišť obou složek přijali jednomyslný závěr.

Přihlašujeme se plně k závěrům prvního dne jednání XIV. sjezdu KSČ a podporujeme demokraticky zvolený nový ÚV KSČ.

S plnou odpovědností prohlašujeme, že se nedáme zneužít proti zájmům našeho lidu a budeme plnit jen příkazy našich zákonných ústavních činitelů. Nemáme záruku, že

by v těchto pro naše národy tak pohnutých dnech se některý z našich řad nepropůjčil k činům, které jsou v rozporu s tímto prohlášením. Za sebe však prohlašujeme, že se nedáme zneužít k činům, za které bychom se museli před našimi národy stydět.

V Praze dne 23. 8. 1968

Podepsání
účastníci rozšířeného zasedání
CÚV KSČ při KS SNB Praha.

(Cyklostylovaný leták.)

Rozšířené plénum celoučvarového výboru KSČ na československé rozvědky projednalo na svých zasedáních dne 22. a 23. srpna 1968 současnou situaci v naší republice. Vyjadřuje své politování nad neslýchaným bezprecedenčním porušením mezinárodních dohod a práv a odsuzuje jednostranný násilný akt okupace naší republiky armádami pěti členských zemí Varšavské smlouvy a žádá odchod okupačních vojsk. Tváří v tvář této realitě vyjadřuje rozšířené plénum celoučvarového výboru naprostou podporu zákonným a ústavním činitelům našeho státu a voleným členům vedoucích orgánů strany odhodlaným věrně plnit akční program KSČ v čele se soudruhem DUBČEKEM, SVOBODOU, ČERNÍKEM a SMRKOVSÝM. Současně žádá jejich okamžité propuštění z internace, aby jim bylo umožněno nerušené vykonávání jejich funkcí.

Rozšířené plénum CÚV odsoudilo nezákonná opatření provedená v prvních hodinách okupace náměstkem ministra vnitra ŠALGOVIČEM k paralizování činnosti vedení rozvědky a jejího stranického orgánu.

Komunisté čs. rozvědky zdůrazňují, že nebyli a ani nikdy v budoucnosti se nedají zneužít proti ústavním a stranickým orgánům ČSSR a československého lidu.

Rozšířené plénum CÚV se plně ztotožňuje s prohlášením hlavního výboru KSČ ministerstva vnitra. Vítá usnesení XIV. sjezdu a vyslovuje plnou podporu novému ÚV KSČ. S tímto stanoviskem se plně ztotožňují všechny základní organizace KSČ československé rozvědky.

(Rudé právo, 24. 8. 1968.)

Parlamentní zpravodaj hlásí:

Vyjádření k prezidentovu odjezdu do Moskvy

Zpráva vlády

Dopis XIV. sjezdu KSČ

Den začíná nepěkně. Kolem jedné hodiny řehťají v blízkosti parlamentu kulometry a samopaly. Ze okny světelné střely - prozrazují kulometné hnízdo na střeše nedaleké Státní banky. Kdekdo se klepe zimou, na spánek už není ani pomyslení. Na chodbách rozhýbávají lidé ztuhlé kosti.

Krátce po zahájení schůze pléna vtrhl na chodbu, na níž také zasedali (a "zastávali") poslanci, vojáček se samopalem. Říkám soudruhu Lomskému, zda by se nešel na něj podívat. Když před vojákem stanul generál s hrudí plnou řádových stužek, většinou sovětských, chlapec vyděšeně skočil do pozoru a mlel hlášení. Armádní generál jej umlčel otázkou "Što ty?" Teď už dokonale popletený voják, úplná hromádka neštěstí, křikl: "Jdu vás ochraňovat!" Počanec Lomský odsekl, že žádnou ochranu nepotřebujeme a "odvelel" ho pryč.

Tehdy (i následující dny) jsem trnul, jak to s vojáky v budově dopadne. Ze staříčkových Dějin VKS/b se mi připomínala příhoda, která se udála právě před padesáti lety: zasedání Prozatímního parlamentu v Petrohradě chránil ozbrojený voják a prohlásil jednání za ukončené, když se cítil unaven, což se s uspokojením komentovalo jako konec "žvanírnny".

K repríze tentokrát nedošlo.

Schůze pokračuje: čtyři ministři informovali Národní shromáždění o zasedání vlády, jehož se účastnilo 22 ministrů. Poslanci vyslovili důvěru vládě ing. Černíka. Vzájemně vyměněné zprávy ukazují naprostou jednotu a shodu v hodnocení celé situace, vyvolané příchodem armád. Jsou jednotni rovněž v názoru na nutné odvolání vojsk z území ČSSR a na okamžité propuštění státních a politických činitelů - soudruhů Dubčeka, Černíka, Smrkovského, Kriegla, Špačka a dalších - na svobodu, aby mohli vykonávat své funkce.

Parlament stejně jako vláda projevil plnou důvěru prezidentu Svobodovi při jednání v Sovětském svazu; presi-

dent před odjezdem je ujistil, že nehodlá přistoupit na žádné jednání o změnách ve vrcholných orgánech státních a politických institucí.

Odpoledne se setkává předsednictvo parlamentu s představiteli Národního výboru Prahy, s primátorem a jeho náměstkem. Zástupci Národního výboru ujišťují Národní shromáždění, že uznávají za jediné reprezentanty státní moci legální Černíkovu vládu a Smrkovského parlament.

Večer dostávají nocležníci deky. Většinou se spí ještě na zemi, poslankyně a starší lidé mají spartakiádní lehátka.

Jak den začal, tak i skončil. Střelbou automatických zbraní v těsném okolí budovy. Jeden z důstojníků, usazených v místnosti vedle vrátnice, střílel ven z pistole skleněnými dveřmi.

(Mladý svět, č. 35, 1968.)

14.08 hod. Zahájeno pokračování 85. mimořádné schůze předsednictva Národního shromáždění; přerušeno v 15,00 hod. Z programu: Zpráva zástupců vlády o jednání s prezidentem republiky dne 22. srpna a okolnostech jeho odjezdu; informace o situaci na ministerstvu vnitra a ve Státní bezpečnosti.

Tyto otázky byly projednány na plénu NS konaném od 15,09 do 16,03 hod.

Plénum Národního shromáždění ČSSR za účasti 181 poslanců setkala se dne 23. 8. 1968 poprvé v těchto pohnutých dnech s vládou ČSSR zastoupenou ministry: Rázlem, Suchardou, Valešem a Borůvkou.

Jménem vlády ČSSR informoval ministr Rázl Národní shromáždění o činnosti vlády. Další členové vlády odpověděli na dotazy poslanců.

Představitelé a členové Národního shromáždění podali informace o činnosti orgánů NS a vyslovili naprostou důvěru vládě Ing. O. Černíka.

Tyto vzájemně vyměněné zprávy ukazují naprostou jednotu a shodu v postoji a v hodnocení celé situace vyvolané příchodem okupačních armád. Projevil se rovněž jednomyslný názor na nutnost dosáhnout odvolání a odchodu okupač-

ních vojsk z území ČSSR a na okamžité propuštění a uvedení do výkonu funkcí internovaných, státních a politických činitelů s. Dubčeka, s. Černíka, s. Smrkovského, s. Krieglů, s. Špačka, a dalších.

Národní shromáždění a vláda konstatují, že projevují plnou důvěru prezidentu republiky Ludvíku Svobodovi při jeho jednání v SSSR, informovali se navzájem, že před svým odjezdem prezident republiky znovu o oba orgány ujistil, že nehodlá přistoupit na žádné jednání ^{o změnách} ve vnitřních orgánech státních a politických institucí.

Národní shromáždění a vláda budou i nadále udržovat navzájem nejužší styky, aby mohly svorně a jednotně čelit všem provokacím a hájit zájmy československého lidu, jeho svobody, státní suverenity a nezávislosti naší ČSSR.

Národní shromáždění ČSSR

(Materiály NS.)

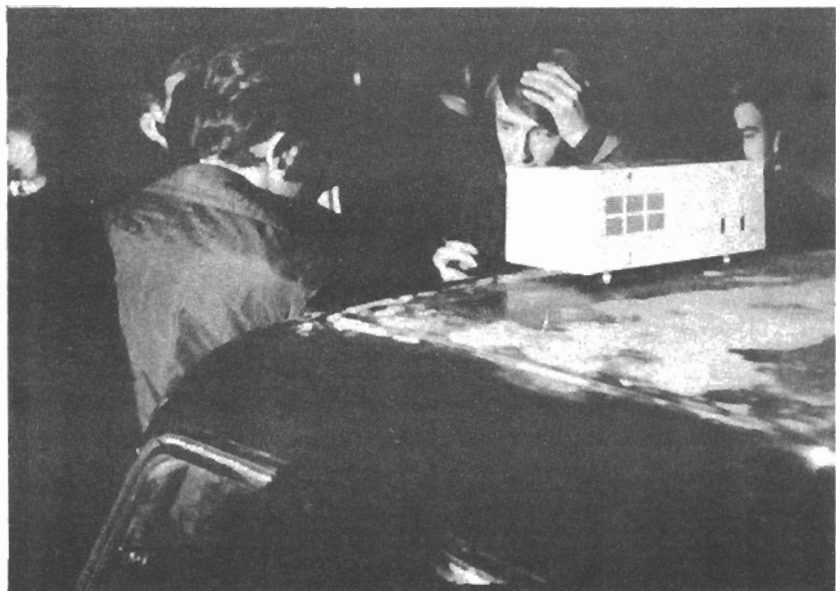
Sekretariát československého olympijského výboru přijal protestní rezoluci k okupaci ČSSR.

Prohlášení sekretariátu československého olympijského výboru:

Ke vpádu zahraničních vojsk na území Československé socialistické republiky bez vědomí a souhlasu československých ústavních činitelů sekretariát Československého olympijského výboru připojuje se k prohlášení ÚV ČSTV a k tisícům rezolucí, které přicházejí ze všech stran naší vlasti a vyjadřují jednotnou vůli našich národů.

Nedlouho před zahájením her XIX. olympiády v Mexiku toto hrubé porušení suverenity samostatného státu krutě porušuje olympijskou myšlenku přátelství a míru. Obracíme se na olympijské výbory zemí, které vyslaly k nám svá vojska, olympijský výbor SSSR, Polské lidové republiky, NDR, Bulharské lidové republiky a Maďarské lidové republiky, aby zakročily u svých vlád, aby ihned odvolaly svá vojska z území ČSSR.

Jedině takto bude možno zachovat přátelství našich sportovců se sportovci těchto zemí, jedině takto bude

Rozhlas

Střežení budovy čs. rozhlasu na Vinohradské třídě příslušníky VB před obsazením

Pražané ráno 21.8.1968 před budovou rozhlasu

Obsazování Vinohradské třídy

Obsazená Vinohradská

Zdolávání překážek

Hořící barikády u rozhlasu

Akce

Oběti

Čs. televize - snímky z obrazovky

lze zachovat mír v roce her XIX. olympiády.

(Československý sport, Stadión, 23. 8. 1968.)

14.30 hod. Zpráva Čs. rozhlasu. Usnesení ÚV KSČ o sdělovacích prostředcích: Z Rudého práva byl odvolán O. Švestka a šéfredaktorem jmenován J. Sekera. Jako zástupci jmenování ss. Šulc a Šíp.

15.30 hod. Čs. rozhlas vysílal výzvu adresovanou KANu, aby neorganizoval žádnou akci proti okupantům. KAN nebyl dosud legalizován, byla mu povolena pouze přípravná činnost. Rezoluce a výzvy mohou okupanti považovat za činnost ilegální a tím za záminku k prodloužení okupace. Nyní je nutno podporovat pouze legální instituce.

15.55 hod. Čs. rozhlas: Agentura France Press hlásí, že v 16,45 moskevského času přiletěl prezident Svoboda do Moskvy. Brežněv, Kosygin, Podgornyj presidenta odvezli autem do Kremlu.

Zpráva z pražských ulic. Odpoledne jel kolem budovy ministerstva vnitra v Praze na Letné vůz pražských pekáren, který rozváží po Praze chléb a pečivo. Bez jakéhokoli důvodu - pokud ovšem nepovažujeme za zločin československou vložku - zahájili po něm okupanti, strážníci budovu ministerstva vnitra, ostrou palbu.

(Svoboda, 25. 8. 1968.)

Odpoledne. Podle údajů městské statistiky v Praze dosáhly škody způsobené za prvé tři dny okupace v městě částky více než 200 miliónů Kčs.

Cbrevské hospodářské škody

- Městská statistika o škodách způsobených okupanty
- Jen v Praze ztrácíme denně šedesát pět miliónů korun

Včera odpoledne vydala městská statistika v Praze několik faktů o důsledcích třetího dne okupace. Prozatím nás stála přítomnost okupantů ztrátou na vytvořeném hrubém důchodu více než 200 miliónů Kčs. Každý další den ztrácíme 65 miliónů jen v Praze.

Okupace ochromila chod státních budov, Pražského

hradu, předsednictva vlády, ČSAV, Svazu čs. spisovatelů, nádraží, letišť, komunikací, bank, budov spojů, důležitých ministerstev (vni.ra, národní obrany, těžkého průmyslu), np. Benzina, redakcí deníků, ČTK, televize, rozhlasu.

N e j t ě ž š í z t r á t y - na životech a zdraví našich občanů - nejsou zatím zcela přesně známy. Odhadují se na více než 300 zraněných a kolem dvaceti mrtvých. Nelze vyčíslit obrovské ztráty na národním majetku vzniklé bezohledným počínáním okupantů. Uvedená fakta jsou natolik důležitá, nakolik je narušen chod našeho ekonomického a společenského života.

Jediným prokazatelným radostným aktivem je naprostá jednota našeho lidu, věrného Svobodovi, Dubčekovi, Černíkovi a Smrkovskému. Další fakta budou uveřejňována postupně s konsolidací naší městské statistiky. (Večerní Praha 24.8.)

17.00 hod. Zpráva Čs. rozhlasu: ČTK dále pracuje a dodává zprávy rozhlasu a tisku. Vydává letáky, jimiž informuje občany o situaci.

Pracovníci ČTK vyslovují plnou podporu XIV. sjezdu

1) Vyslovujeme plnou podporu XIV. mimořádnému sjezdu KSČ.

2) Uznáváme jediné nový ústřední výbor KSČ, v čele se s. Dubčekem, kterého z pověření ÚV zastupuje s. Šilhan.

3) Důrazně žádáme okamžité zrušení násilné vojenské okupace ústředního pracoviště ČTK v Praze. Tato okupace dokazuje lživost prohlášení sovětské tiskové agentury TASS, že prý vojska Varšavské smlouvy nezasaňují do činnosti legálních československých orgánů.

4) CZV vyzývá všechny zaměstnance ČTK, aby nepřijímali žádné příkazy od ústředního ředitele ČTK Miroslava Sulka. V hodinách, kdy začínala okupace naší vlasti, přinesl Miroslav Sulek anonymní dokument, jímž měla být okupace zdůvodněna. Zaslouhou pracovníků ČTK nebyl tento dokument vysílán ani do Československa ani do zahraničí. Týž text vysílal pak odpoledne TASS.

5) Za další chod ČTK jsou zodpovědňi jednotliví šéfredaktoři jednotlivých redakcí ČTK.

6) ČTK nadále pracuje a dodává zprávy legálnímu česko-

slovenskému rozhlasu a tisku, a to v ústředí i v krajích.
Pro ČTK platí pouze příkazy orgánů Černíkovy vlády.

Celozávodní výbor KSČ a ROH
svobodné ČTK

(Svět je s námi. Svobodná ČTK hlásí, 23. 8. 1968.)

17,25 hod. Zpráva čs. rozhlasu: V Praze se očekává noční zatykáni. Je vydána výzva k zamalování a strhávání názvů ulic a čísel domů, k zamalování visitek u bytů a přemalování orientačních tabulí na silnicích a v obcích v celé zemi.

Bezejmenné ulice

Už ve čtvrtek k večeru jsme viděli mnohé názvy ulic zabílené vápnem, stejně tak i směrovky s ukazateli měst. V pátek po poledni se lavinovitě Prahou rozšiřují letáky, aby lidé snímali tabulky s nápisy ulic, nebo je alespoň zabílili. Stejně tak i názvy důležitých úřadů a závodů. Reakce je blesková. Pražské ulice se stávají bezejmenné!
(Práce, 23. 8. 1968.)

Anonymní město

Kdo přišel na ten nádherný nápad...? Na výzvu svobodného vysílání legální stanice "Praha" v okupovaném městě na sklonku pátečního dne, statisíce nejmenovaných a neznámých lidí zničily nárožní tabule se jmény ulic a náměstí, zmizely i tabulky s čísly domů. "Žkde už neexistují ani jmenovky nájemníků. Praha už nemá Vodičkovu ulici, Karlovo náměstí, Praha vymřela podle jmen a čísel. Praha je pro nezvané hosty mrtvým městem. Kdo se tu nenarodil, kdo tu nebydlí, najde miliónové anonymní město, ve kterém snad najdou okupanti jen nejhrůznější výzvy. V češtině i azbuce. Viděli jsme na silnicích napsáno: Moskva - 1800 km. Praha se brání. Proti tankům, dělům a okupačním vojákům. Bez krveprolití. A proti kolaborantům, kteří chtějí svou pomocí při zatykání poctivých lidí znervóznit národ. Ať tedy platí heslo: pošťák to najde, rošťák ne. Bravo Praho a ostatní města, která následovala a následují!
(Lidová demokracie, 5. zvláštní vydání, 24. 8. 1968.)

V odpoledních hodinách předčasně skončil XXIII. mezinárodní geologický kongres. (Materiály ČSAV.)

Signatáři dopisu sovětskému velvyslanectví ze 16. července ze závodu Auto-Praga ostře odsuzují okupaci:

Signatáři dopisu ze závodu Auto-Praga odeslali včera sovětskému velvyslanectví a našim nejvyšším stranickým a státním orgánům své stanovisko k okupaci ČSSR. Piší v něm, že ve svém dopise uveřejněném v moskevské Pravdě chtěli vyjádřit myšlenku přátelství mezi našimi národy, ale že byl dopis poněkud nevhodně formulován.

Dále piší: (citují) Tento dopis byl uveřejněn v moskevské Pravdě v době jednání naší stranické delegace s představiteli KSSS v Čierné, což jsme již bezprostředně po zveřejnění pokládali za jeho z n e u ž i t í.

S hlubokým rozhořčením a zklamáním jsme přijali vstup armád Varšavské smlouvy na naše území. Tento čin je v hlubokém rozporu se zásadami přátelství mezi socialistickými státy. Nezákonná okupace našeho státu vojsky Varšavské smlouvy je pro nás, kteří jsme chovali vřelé sympatie k SSSR, hluboce morálním zklamáním.

V závěru požadují, aby okupační armády okamžitě opustily naše území a aby byly nahrazeny veškeré škody, které okupací vznikly. Plně se staví za demokraticky zvolené představitele našeho státu, presidenta Svobodu, předsedu vlády ing. Černíka, předsedu NS Smrkovského a prvního tajemníka ÚV KSČ A. Dubčeka.

V závěru důrazně žádají otištění tohoto svého dopisu v moskevské Pravdě.

(Práce, 24. 8. 1968.)

Komentáře československého a sovětského tisku ke dni.

Ž . A . L . U . V . I

Já podepsaný činím oznámení pro podezření z napomáhání k vraždě a těžké újmě na zdraví na Aloise I n d r u , Vasilu B i l a k a , Drahomíra K o l d e r a , Viléma N o v é h o , J a k e š e a další nám neznámé pachatele.

Jmenovaní jsou podezřelí, že přivoleli cizí mocnost, která svým počínáním způsobila dne 21. 8. 1968 smrt Zdeňka F ř í h o d y, nar. 27. 11. 1941, bytem v Praze 2,

Milana K a d l e c e, nar. 26. 9. 1947, bytem v Praze 6 a dalšího nezjištěného mladého muže. Všichni byli pitváni v Ústavu soudního lékařství LFHKU v Praze 10.

Dále byla způsobena těžká újma na zdraví p.evažně střelnými zraněními více než 65 osobám, ošetřeným dne 21. 8. 1968 na chirurgické klinice prof. Dr. Poláka ve Vinohradské nemocnici. Jejich jména jsou k dispozici v kartotéce této kliniky.

V Praze dne 23. 8. 1968

MUDr. Milan J a r o š.

(Večerní Praha, 27. 8. 1968)

Všem občanům, generální prokuratuře

Soudruhu generální prokurátore!

Žádáme Vás, abyste ve smyslu platných zákonů ČSSR neprodleně zahájil trestní stíhání těch, kteří v nejtěžších a nejtragičtějších chvílích českého a slovenského národa zradili svou vlast Československou socialistickou republiku, kteří zradili Komunistickou stranu Československa a ideály osvíceného humanistického socialismu, kteří spolupracovali a spolupracují s nepřítelem proti legalní československé vládě, Národnímu shromáždění a prezidentu republiky, kteří se podíleli a podílejí na nepřátelské okupaci.

Ve smyslu této výzvy občanů Vám, soudruhu generální prokurátore, oznamujeme jména těch vlastizrádců, o kterých víme: Kolder, Biřák, Indra, Švestka, Piller, Jakeš, Mestek, Hoffman, Sulek, Rigo, Nový, Rytíř, Lenárt, Šalgotvič, Rezek, Rýpl, Kožuch, Hubina, Klíma, Špelina, Beran, Bokr.

Občané, zapamatujte si jejich jména.

Pryč s okupanty, smrt kolaborantům!

(Student, nedatované I. zvláštní vydání. asi 23. 8. 1968)

Všem studentům světa

Jsem český student a je mi 22 let. V okamžiku, kdy píše toto prohlášení, sovětské tanky stojí ve velkém parku právě pod mými okny. Hlavně děl jsou namířeny na vládní budovu s tímto nápisem:

Za socialismus a mír. Tohle heslo si tam pamatují již od

té doby, co jsem byl schopen vnímat věci kolem sebe. Je to však teprve 7 měsíců, kdy tento nápis začal pomalu dostávat svůj původní význam. Po 7 měsíců byla má země vedena lidmi, jejichž cílem bylo dokázat, pravděpodobně poprvé v historii lidstva, že socialismus a demokracie mohou existovat vedle sebe. Místo, kam tito lidé byli odvezeni, je v současné době neznámé. Nevím, jestli je ještě někdy uvidím, či uslyším. Je toho moc co nevím. Například, jak dlouho to bude sovětským vojákům trvat, než se jim podaří umlčet svobodné radiostanice pravdivě informující tento národ. Také nevím, jestli někdy dokončím svou universitu, setkám se se svými přáteli v zahraničí a takhle bych mohl vypočítávat, jenže v této chvíli všechno jaksi ztrácí svůj původní smysl. Ve 3 hod. ráno 21. srpna 1968 jsem se probudil do světa úplně jiného, než byl ten, ve kterém jsem jenom několik hodin dříve šel spát.

Možná, že si myslíte, že se čeští lidé chovali jako zbabělci, když nebojovali. Ale proti tankům nelze jít s prázdnými rukama. Chtěl bych Vás ujistit, že Češi a Slováci se chovali jako politicky vyspělý národ, který sice může být zlomen fyzicky, ale nikoli morálně. Proto tohle píší. Jediný způsob, kterým nám Vy můžete pomoci je tento: Nezapomeňte na Československo. Prosím, pomozte naší pasivní rezistenci tím, že budete stupňovat tlak veřejného mínění na celém světě. Myslete na Československo i tehdy, až tato země přestane být senzační zprávou pro noviny.

Jediné Československo, které my uznáváme, je Československo svobodné a neutrální.

(Student, nedatované I. zvláštní vydání, asi 23. 8. 1968.)

Zrádci, kteří se derou ke kolaborantským korýtům byli by generály bez vojska

Od okupace Československa okupačními vojsky Sovětského svazu a jeho závislých režimů ostatních socialistických zemí uplynulo od této chvíle 63 hodin.

Historie zná mnoho příkladů okupace. Vždycky se okupantům podařilo v nejkratší době sestavit vládu z kolaborantů, eventuálně si ji přivezli sebou. Takováto vláda pak

ihned vždy odsouhlasila postup okupantů a ujala se moci. Touto průzračnou metodou se okupanti vždycky snaží vytvořit před světem i před lidem okupované země zdání legality. Tak to dělal Hitler, Mussolini, ale i korunované hlavy z minulosti a různé vojenské junty.

V Československu se dosud nic takového nestalo.

Měl snad Sovětský svaz a jeho satelitě jiné úmysly? Neměl. Měl jenom špatné informace. A to jak ze svých, tak i zrádcovských informací. Okupanti bezesporu předpokládali, že jakmile odstraní Dubčeka, Černíka, Kriegla, Špačka, Císaře a ostatní a donutí presidenta republiky L. Svobodu k poslušnosti,^a ochromí vojenskou mocí život v republice, že se okamžitě objeví jimi očekávané opozice Dubčekova vedení a z ní pak sestaví poslušnou kolaborantskou vládu. A to nejen v Praze, ale ve všech krajích a okresech.

Uplynulo tedy 63 hodin a záměr okupantů nevyšel. Nevyšel proto, že český a slovenský národ nezradil. Čechům a Slovákům nepadá před okupanty srdce do kalhot. Neprožíváme první okupaci. Známe proto metody okupantů a víme, jak se proti nim postavit.

Především je třeba poděkovat rozhlasu. Jeho geniálním technikům a nesmírně obětavým redaktorům. Dík patří spojářům na území celé republiky, tisícům neznámých lidí, kteří s nasazením vlastního života umožňují, aby proud informací se dostal do každé naší obce, do každé rodiny.

Vozíme zvláštní vydání Zemědělských novin, které vycházejí dvakrát denně, na naše vesnice. Stačí dát výtisky komukoli a on^{sám} se postará o další distribuci po celé vesnici.

Lidem se tak dostávají nejnovější informace od samého začátku okupace, takže se okupantům nepodařilo desorientovat obyvatelstvo a zorganizovat protidubčekovskou frontu.

Objevili se sice někteří zrádci. Nepřekvapili nás, od nich to naše národy mohly očekávat: Indra, Koldar, Bilak, Jakeš, Švestka, Mestek, Piller, V. Nový, K. Hofman, Rigo. A je možné, že se sem tam najde i některý kolaborant v okresech a krajích. Ale vždycky to budou jenom ojedinelí jednotlivci!

O jejich charakteru si popovídáme, až na to bude čas.

Jedno u nich však bude společné: kariérismus, špinavé ruce, zrada!

Dnes dopoledne jsme slyšeli v rozhlase projev presidenta republiky Ludvíka Svobody, který přinášíme v listě. To je důstojný postoj představitele okupovaného státu! Ludvík Svoboda prohlásil: "Nikdy nepodepíší návrhy na kolaborantskou vládu!!!"

Z rozhlasového vysílání víme, že takové pokusy z řad zrádců jsou. Na sovětském velvyslanectví se o to pokouší velvyslanec Červoněnko.

Možná, že má sliby některých zrádců, kteří už se vidí u okupantských koryt.

Ale předem můžeme prohlásit, že i kdyby se to Červoněnkovi podařilo, budou to generálové bez vojska. Češi a Slováci, ale i jiné naše národnosti, nikdy okupaci nepřijmou!

Věčná hanba těm, kteří použili zbraní proti bezbrannému českému a slovenskému lidu! Kteří se ani neštítíli vraždit děti!

Jako vykřičník je událost, která se přihodila v Praze v noci ze čtvrtka na pátek: Na Palackém mostě zastřelila okupantská armáda mladého chlapce, který kolportoval zvláštní vydání "Světa v obrazech", jenom proto, že nechtěl noviny vydat.

Okupanti! Vaše matky a otcové se za vás budou jednou do hloubi duše stydět!!

(Zemědělské noviny, 24. 8. 1968.)

Živi z této cesty nesejdeme!

Vzpomínáte ještě na tuto větu. Milión podpisů potvrdilo naše pevné odhodlání pevně za ní stát. Byla přece v poselství občanů předsednictvu ÚV KSČ před jeho odjezdem do Čierné nad Tisou. Možná, že tehdy jsme si ani pořádně neuvědomili, co všechno znamená. Teď přišla chvíle, kdy je třeba prověřit naše odhodlání, naši pevnost a dát této větě smysl, který skutečně má. My živi z této cesty sejít nemůžeme. Když jedenkrát jsme řekli své slovo, je naší povinností dnes za ním stát.

(Svobodný legální československý rozhlas, 23. 8. 1968.)

Smutná noc

Okamžiky posledních 80 hodin se nejenom mně, ale jistě i nám všem vryjí trvale do paměti. Včerejší podvečerní chvíle budou mít pro mne pečeť promočeného psance, potulujícího se z místa na místo, protože pro komunistického novináře, milujícího pravdu, svobodu a svou zemi není místo, kde by mohl v klidu třeba jen uvažovat.

A tak jsme bloudili ulicemi. První moje zastávka byla na jednom z místních oddělení VB. Tam v hloučku kolem přijímače poslouchali muži v uniformách poslední zprávy. Na stěně visel obraz Alexandra Dubčeka, příslušnost byla jasná. Major, nejstarší z nich, vyprávěl, jakou ranou je pro něho okupace Prahy sovětskými vojsky. Je mu 47 let, prožil dvě tragédie, má šedivé vlasy. Když jsem viděl, jak posílají své chlapece na hlídku na Vinohradskou třídu, byl jsem hrdý, že právě takoví lidé jsou v těchto chvílích v bezpečnosti na místech. "Začátek byl plný lítosti a teď zbyl jen hněv a hnus a bohužel bezmocnost cokoliv podnikat." To byla slova majora na rozloučenou. Když jsem se znovu vydal do města, jeho dlažbu skrápěl déšť. Zmizely tabulky. Na ulicích byly domy bez čísel, ukazatelé směru byly přetřeny barvou. Některé - skleněné - byly bohužel zničeny. A pak jsem uviděl ruského okupanta na Příkopěch v doprovodu české dívky. Ulice byla prázdná. Dívka v tmavomodrých šatech mu česky co*si* vysvětlovala a on, nabitý samopal na zádech, poslouchal. A šli spolu dále promočenou pražskou ulicí.

Čím déle bude okupace naší republiky trvat, tím více kryš vyleze z dřer, tím více kolaborantů a zrádců se objeví. V těchto přetěžkých chvílích, kdy neznáme podrobnosti o osudu našich legálních představitelů, buďme jednotni. Svět nám drží palce, pomáhejte nám všem, kteří za těžkých okolností nepřestáváme pravidelně informovat. Složme všichni tichou přísahu věrnosti republice, svobodě a suverenitě - je jisté, že přijdou ještě těžší chvíle.

(Večerní Praha, 24. 8. 1968.)

Hodina pravdy

V nádherné jednotě, které jsme dosáhli ve stínu hlavní brutálních agresorů, jsou trhliny, jen nepatrné trhliny. Bylo by však dobře, abychom je znali, abychom na ně nikdy nezapomněli ve dnech, které budou následovat, ať už to jsou dny, v nichž budeme všichni pohromadě jako dnes, nebo dny, v nichž budou mnozí mezi námi scházet.

Nezapomeňme nikdy, že v těchto chvílích se vyskytli v našem středu politici, kteří se dali k dispozici okupantům. Jmenovat je zrádci celkem mnoho neříká. Považujme je za bacil, který se do něj dostal a který z něj zase odejde v procesu ozdravení. Politici typu Koldera, Indry, Bilaka, Lenárta, Hoffmana, najdou hrstku následovníků na všech úrovních. Bude to hrstka, která nic neznamená ve 14 a půlmiliónovém společenství, ale nezapomeňme na ni. Poučme se z jejího současného postojení a z jejích cílů.

V den okupace naší země se v jedné kanceláři na ÚV ČSTV konala schůzka tří pracovníků této organizace. Šlo na ní především o neobyčejně závažný problém: budou volné funkce, je třeba se jich zmocnit. Jeden z oněch tří to odůvodnil zajímavým způsobem: Je nezbytné zabránit, aby se do funkcí dostali lidé zcela nečestní. Proto je třeba smířit se s touto situací a hledat možnost obsadit ony funkce. Dva z oněch tří pracovníků aparátu ČSTV se zlomyslnou radostí konstatovali, že oni se nemají čeho obávat, poněvadž se v uplynulých měsících neexponovali. Strach sť mají ti, kdo křičeli, kdo nás přivedli spolu s plesnivými intelektuály k naší dnešní situaci a naletěli sionistickým darebákům. Omluvte, prosím, ono slabomyslné poslední tvrzení, nenarodili jsme se všichni se stejným inteligentním koeficientem a koneckonců máme všichni právo na život. Zamysleme se však nad oním hlavním problémem: Současná doba možná dá opravdu výtečnou možnost dostat se nahoru, obsadit místo, obsadit funkci, vládnout. Na všech úrovních. U nás v tělovýchově od odáíl a jednot až po Ústřední výbor. Hlavně sovětských a ostatních "spojeneckých" tanků sice sotva přispějí ke zvýšení duševních a osobních kvalit kohokoliv, ale jsou mocenským prostředkem, za něž je možno

se na nějakou dobu skrýt.

Tomu, kdo má stejný úmysl jako oni tři, by však bylo třeba připomenout několik skutečností. Předpokládáme, že má natolik silný žaludek, aby snesl obecné pohrdání a že má tolik odvahy, aby mohl zbytek života strávit ve společnosti 14 a půl miliónu nepřátel. Předpokládáme, že si své kariéry váží víc než základních hodnot, které činí život životem: cti, práva, slušnosti. Potom však přece jenom nechť uváží jedno - okupanti přicházejí a opět odcházejí. S postupující civilizací se tempo jejich odchodu urychluje. První okupace naší země trvala 300 let, druhá už jen šest let a my všichni jsme přesvědčeni, že časová křivka bude i v tomto případě klesat geometrickou řadou. Okupanti přicházejí a odcházejí, národ, lid však zůstává. A tento lid nezapomíná! Bude dobře vědět za rok, dva, za deset let, dvacet a sto let, kdo v této hodině pravdy obstál a kdo v ní neobstál. Dbá-li někdo o kariéru víc než o čest a zájem své země, ať v této chvíli myslí alespoň na svou kariéru za jeden, dva, deset, či dvacet let.

Od ledna do srpna letošního roku jsme byli humanističtí. Ponechali jsme ve funkcích i ty, o nichž jsme věděli, že mohou zradit. Příště tuto chybu už neuděláme. Byl by to zločin na národu, který si zasloužil osud rozhodně lepší než mu připravuje cizí zvůle, brutální násilí a bezpráví. (Československý sport, Stadión, 23. 8. 1968.)

Stále bojujeme!

Spoluobčané, soudružky, soudruzí, boj za odchod okupačních jednotek a za svobodu našeho lidu pokračuje. Neočahujte, ale neplývejte svými silami. Uvědomte si, že bojujeme beze zbraní, nejen proti půlmilionové armádě, ale proti lži, pomluvám a falešnosti. Okupační armáda úmyslně vyvolává incidenty, které moskevský tisk a rozhlas úplně přetvoří tak, aby dokumentovala kontrarevoluční boj v naší zemi. Nechť nikdo nestojí stranou. Plňte přesně výzvy našeho legálního rozhlasu. Odhalujte ty, kteří se dnes schovávají, aby vyčkali jak to dopadne, a pak nám mohli vládnout. Každý může přispět, i Vy kteří stojíte ve frontách na potraviny. Nedopusťte, aby někteří sobecky vykoupili zásoby

a způsobili nedostatek a hlad. Buďte ukáznění, ale nebojte se. Pamatujte na hrdiny našeho rozhlasu a televize, na naše spojáře, na jejich obrovskou obětavost. Pamatujte na disciplinovanost delegátů XIV. sjezdu KSČ, kteří přes všechny překážky přijeli do Prahy a uskutečnili sjezd, který zarazil ideologii a propagandě okupantů první porážku. Všimněte si elánu a odvahy naší mládeže, která tak nadšeně a neohroženě stojí všude v prvních řadách.

Socialismus ano, otroctví ne. Není cesty zpět!

(Nedatovaný cyklostylovaný leták, asi 23. 8. 1968.)

Výzva pražských historiků ke spoluobčanům!

V třetí den věrolomné agrese zůstáváme svobodní. Brutální okupace nesrazila náš lid na kolena. President republiky, Národní shromáždění a legální vláda republiky zůstávají na svých místech v rozhodném a nezlomném odporu proti okupaci. Legální čs. rozhlas udržuje nezlomnou vůli po obraně svobody a suverenity naší země. Včera se sešel XIV. mimořádný sjezd KSČ. Máme nové vedení strany, v němž jsou všichni ti, kteří se stali celonárodním symbolem odporu: Dubček, Černík, Smrkovský, Kriegel, Špaček, Císař a další.

Okupantům se nezdařil základní cíl agrese; probíhá třetí den okupace a oni nebyli schopni instalovat kolaborantský režim! Klid, statečnost a nezlomná vůle nekapitulovat se staly nejsilnější zbraní lidu proti brutální slepé síle a převaze moderní techniky.

Nadále zůstává nejnaléhavějším úkolem dne boj proti kolaboraci. Okupanti musí zůstat osamoceni! Nejde jen o ty zrádce národního společenství, jejichž jména už známe a kteří byli ochotni sestavit nezákonnou vládu. Jde o všechny ty, kteří by si na kterémkoli místě chtěli přihrát svou polívčičku na hořícím domě vlasti.

Pro svobodný lid není života na kolenou!

(Tištěný leták, 23. 8. 1968.)

Fronta a fronta

Té první frontě patří plným právem velké F, tu druhou musím psát s malým a stydlivým. Ta první je imponující fronta jednoty. Ještě nikdy v dějinách - a domnívám se, že nejen v našich - se nepostavil lid v tak jednotném šiku proti násilí. Ještě nikdy neprojevil tak naprostou solidaritu. Okupanti jistě nepočítali s tím, že se u nás nenajde kolaborantská klika, která bude ochotně plnit příkazy sovětských míst. Do této chvíle hledá okupant marně. Nenašel ani nikoho, kdo by byl ochoten ex post ospravedlnit nehorázný zákrok proti suverenitě svobodné republiky. Doufejme, že takové lidi nenajde a že tato fronta jednoty potrvá. O té druhé frontě bych rád věřil, že naopak zmizí. Je to fronta, která se denně staví před obchody potravinami. Fronta malověrných lidí, kteří hromadí zásoby ze strachu, že v případném konfliktu vypukne hlad. Nevím, zda někomu pomůže deset kilo mouky, nebo brambor a pár konzerv. Ale vím, že víru v tu první frontu bychom měli manifestovat odpovědnějším postojem než je ten, který projevují lidé, stavící se denně před obchody s pečivem a potravinami. Víím, že to leckde situace vyžaduje. Víím, že je třeba nakupovat denní příděl potravin. Víím, že mezi těmi postávajícími je hodně těch, kteří nekupují zásoby. Ale tím spíše je třeba apelovat na lidi, kteří se do front před obchody denně staví a kteří buď ze strachu, buď ze spekulace komplikují naši situaci. Prošli jsme tvrdou zkouškou nervů a ukázali jsme pevnou odhodlanost. Nenarušme ji malichernostmi, nenarušme ji zbytečností.

(Lidová demokracie, IV. zvláštní vydání, 23. 8. 1968.)

Cizinci s trikolorou

Na klopě měl trikoloru, mluvil francouzsky a anglicky a byl to Ital. Stáli jsme na rohu Staroměstského se dvěma příslušníky VB, on přišel s pasem v ruce a kde prý mu prodlouží vízum.

"Jeďte domů", říkáme. Vysvětluje, že vlastně domů nemůže, že byl až do těchto dnů přítelem Sovětského svazu a členem Komunistické strany Itálie, že tady teď musí

počkat, všechno vidět a všechno si hlavně promyslet, protože chce doma mluvit, jaké to skutečně bylo. "Zatím nejsem moc schopn přemýšlet. Viděl jsem mladé lidi, jak jen šli po ulici a najednou drdrdrdrdr, začali padat na zem a tekla krev. Členové Komunistické strany Itálie myslí nějak jinak, než tihle sovětští komunisté a přesto jsme vlastně všichni v jedné straně - nevím ..."

Po pražských ulic^{ích} chodí Francouzi, Angličané, Němci i jiní cizinci s naší trikolorou na klopě.

Děkujeme jim, že stojí na naší straně.

(Mladá fronta, 23. 8. 1968.)

Hveny stále řadí

Ve chvílích, kdy je třeba rozvahy a klidu, nacházejí se jednotlivci, kteří se snaží nenormálních poměrů zneužít. V pozdních večerních hodinách byl vykraden automat Jizera na Václavském náměstí. Na štěstí příslušníci Veřejné bezpečnosti zadrželi tři mladíky s plnými pytlí lupy, v němž nechyběla ani pokladna. Díky ráznému zásahu podařilo se zadržet i jejich deset pomocníků.

(Lidová demokracie, V. zvláštní vydání, 24. 8. 1968.)

Komentář zvláštního dopisovatele moskevské PRAVDY z Prahy útočící na XIV. mimořádný sjezd KSČ

Nezákonná sešlost

Včera se kdesi v Praze konala tajná sešlost, svolaná pravidáckými revizionistickými živly, kterou oni nazývají "mimořádným sjezdem KSČ". Ilegální vysílačky rozhlásily narychlo spleaná usnesení této sešlosti a složení "nového vedení", sestaveného většinou z lidí, známých svými revizionistickými a někdy i otevřeně kontrarevolučními názory. Ilegální tiskárny tyto "materiály" vytiskly a jugoslávská agentura TANJUG, která na sebe vzala pochybnou úlohu reklamní agentury tohoto podniku, ji rozšiřuje v zahraničí.

Jak vlastně došlo ke svolání této sešlosti, jež vrhá stín na dobré jméno strany? Bylo to takto. Brzy po lednovém (1968) plénu ÚV KSČ využily pravé, revizionistické síly, dočasného oslabení stranického vedení a přešly do

útoku proti zdravým silám strany, pod heslem "demokratizace společnosti". Jejich jediným cílem bylo zmocnit se vedení strany a odstranit kádry věrné marxismu-leninismu.

Původně měl být sjezd strany svolán až v příštím roce. Dozrálo mnoho velkých a závažných problémů, které bylo třeba promyslet a vyřešit, aby se upevnily základy socialismu v Československu, aby se dosáhlo odstranění dřívějších chyb a zajistil patřičný rozvoj vnitrostranické demokracie. K tomu všemu bylo třeba času. Pro konání sjezdu v příštím roce se vyjádřila většina krajských konferencí strany.

Avšak jednoho dne se všechno změnilo: straně bylo vnučeno rozhodnutí svolat mimořádný sjezd na 9. září letošního roku. Do sjezdu zbývalo pramálo času. Na jeho program měly být otázky prvořadě životní důležitosti: současná situace, státoprávní uspořádání, schválení nových stanov strany a jiné. Avšak ti, kteří se chtěli rychle zmocnit vedení strany a vnutit jí svůj nový kurs, znamenající zradu leninismu, jak ukazuje průběh událostí, nedělali si velké starosti s přípravami k projednávání těchto otázek. Pro ně byla důležitá jediná věc: co nejrychleji svolat sjezd a nadiktovat mu svou vůli, aby tak předešli odhalení svých špinavých cílů.

V průběhu příprav ke sjezdu ti, kdo s ním spojovali prosazení těchto nebezpečných plánů, dokázali v několika měsících zastrešit, uštvat a demoralizovat značnou část stranického aktivu a poctivých komunistů na závodech a v úřadech. Pro poctivé komunisty se vytvořila nepředstavitelná atmosféra a statisícům členů strany byla znemožněna aktivní činnost.

Bylo využito všech prostředků, aby na sjezdu měly zajištěnu většinu revizionistické živly. Mezi delegáty, zvolenými na sjezd, bylo jen 17 % dělníků. Zato však mezi delegáty byli lidé, kteří se netajili nepřátelstvím k základním myšlenkám leninismu, jako například autoři kontrarevolučních prohlášení "Dva tisíce slov" a jiných straně a socialismu nepřátelských článků a projevů.

Přípravy, tak jak je prováděly pravičácké síly, došly nakonec tak daleko, že nad stranickými kádry, obhajujícími marxisticko-leninské pozice, visel jakýsi Damoklův meč:

každou chvíli se jim vyhrožovalo předčasným svoláním sjezdu, štválo se proti nim v tisku, až se vytvořila atmosféra politického teroru. Vyhrožovalo se rovněž rozpuštěním Ústředního výboru KSČ.

Rozhodnutí bratrských stran poskytnout dělnické třídě a Komunistické straně Československa okamžitou pomoc v boji za zachování a upevnění základů socialismu, narušilo všechny plány pravičáků, kteří se proto rozhodli urychleně provést svůj záměr. Byli by rádi dodali zdání zákonitosti svému počínání, kterým se chtěli bezohledně vypořádat se zdravými silami strany a rozpoutat nepřátelství k bratrským stranám a národům socialistických zemí.

A tak už 21. srpna vysílaly ilegální vysílačky výzvu sjezdovým delegátům, aby se okamžitě dostavili do Prahy. Je charakteristické, že přitom byli upozorňováni, aby v žádném případě nechodili na ÚV strany, ale šli na smluvené tajné adresy.

Včera se tato tajná sešlost konala. O jejím nezákonném charakteru svědčí fakta. Byla svolána přes hlavu ÚV KSČ. Mandáty účastníků sjezdu nikdo neprověřoval. Mezi přítomnými nebyli delegáti Komunistické strany Slovenska - i semi organizátoři této sešlosti oznámili, že ze Slovenska přijelo "jen několik lidí".

Ale jakápak zákonnost u těch, kteří si kladou nezákonné cíle? Nepokládali ani za nutné udržet zdání jakýchsi sjezdových jednání - vyslechnout referáty, provést diskusi atd. Všechno bylo provedeno bleskově: byla přijata usnesení směřující k roztržce s bratrskými stranami a zeměmi a vyzývající k boji proti jejich ozbrojeným silám, jež přišly československému lidu na pomoc.

To hlavní, proč se to všechno podnikalo, byl pokus zmocnit se vedení strany. Ilegální vysílačky vysílaly sezhamy lidí, zvolených do ústředního výboru a jeho předsednictva. Tyto seznamy výmluvně svědčí o tom, že tu jde o protistranické spiknutí, jehož cílem je odstranit z vedení strany nejlepši věrné syny KSČ a nahradit je politickými dobrodruhy, kteří jsou všeho schopni.

21. srpna se pak v ilegálních vysílačkách a novinách

ještě vystupňovala ztěsilá štvaniice proti vedoucím členům ÚV, kteří zůstali věrni leninismu. Jak už bylo sděleno, člen předsednictva ÚV KSČ s. O. Švestka byl chycen rozzuřenými protistrenickými živly v redakci Rudého práva. V Praze byly vylepeny plakáty se šibenicí, kterou se vyhrožovalo jinému členu předsednictva ÚV KSČ s. Biřákovu. Štvaniice se zaměřila i na jiné vedoucí členy strany.

Kdo se to tedy pokouší vystupovat nyní v úloze vůdce samozvaného ústředního výboru? Jsou tu známá jména. Je mezi nimi Císař, jehož odpadlictví od leninismu bylo prokázáno řadou jeho veřejných projevů, především jeho referátem ke 150. výročí narození K. Marxe. Je tu Šik, jehož revizionistické názory v oblasti ekonomiky jsou rovněž dobře známy; teď horlivě pracuje v zahraničí jako jeden z dirigentů pravičáckých sil. Je tu Goldstücker, který v posledních měsících mnohokrát vystupoval v Československu i mimo ně s protisocialistickými prohlášeními. A vedle nich jsou tu dosud málo známé podezřelé osoby, jako je jakýsi Šilhan, který byl až dosud zcela nenápadným ředitelem stavebního ústavu a nyní se náhle vyšvihl až do funkce muže "pověřeného vykonáváním povinností prvního tajemníka ÚV KSČ". Tito lidé se celý čas schovávali za zády druhých a čekali na svou chvíli. Nyní se tedy plně odhalili jako nepřátelé strany a československého lidu a snaží se využívat klíčového postavení vedení k tomu, aby podlomili základy socialismu. Svědčí o tom zcela přesvědčivě první Šilhanovy kroky, o nichž se zmíníme dále.

Ti, kteří se nyní snaží vylíčit věci tak, jako by teď byli zplnomocnění převzít klíčová místa ve straně, zajistili si i patřičné spolupracovníky. Jsou mezi nimi například Kriegl, Slavík, Hübl, kteří se projevíli jako zdatní organizátoři pravičáckých sil. Hejzlar a Pelikán, kteří zběsile štváli proti stranickým kádrům v rozhlase a televizi; dále Pavel, který se v padesátých letech podílel na krvavých zákrocích proti nevinným lidem a teď se prohlašuje za ochránce demokracie ve funkci ministra vnitra a který okamžitě utekl, jakmile se vojska bratřevých stran přiblížila k Praze; sociálně demokratický panchart Jelínek, šéfredaktor smutně proslulé Mladé fronty, Jan Fro-

cháзка, jehož protisocialistické a protisovětské názory byly nejdříve kritizovány v tisku socialistických zemí a konečně autoři kontrarevolučních "Dvou tisíc slov" Starý, Hanzelka a jiní.

Konečně figurují jakožto "členové ÚV" i takoví lidé jako je Borůvka, v jehož úřadě - v ministerstvu zemědělství - byl dnes objeven tajný sklad zbraní. Z budovy tohoto ministerstva se střílelo do sovětských vojáků.

Tak vypadají fakta. Svědčí o tom, že aktivizací protisocialistických sil se KSČ dostala do složité situace. Část strany dále pevně stojí na pozicích marxismu-leninismu a proletářského internacionalismu a hájí socialistické vymoženosti a základní zájmy lidu. Tato část strany byla po dlouhý čas vystavena zběsilému štvání a morálnímu teroru nepřátelských protisocialistických sil. Představitelé této zdravé části strany neměli dokonce ani možnost řádně využívat masových komunikačních prostředků, aby mohli vyvrátit proud úmyslných lží, kterými byli zahrnováni. Druhá část strany podlehla demagogické spekulaci s minulými chybami, kterou prováděli političtí dobrodruzi, a ve zmatku ztratila správnou orientaci, až postupně začala opouštět třídní revoluční pozice.

Političtí dobrodruzi toho využili a bezohledně se snažili zmocnit se vedení strany. "Usnesení" tajného shromáždění, jež se prohlásilo za mimořádný sjezd strany, nelze přirczeně brát vážně. Lidé, kteří si dnes říkají "členové předsednictva ÚV KSČ", zejména pak chvalně známý Císař, který prostřednictvím ilegálního rozhlasu děkoval těm, kteří ho "zvolili", nemohou být považováni za zákonné vůdce strany. Použitím tak nedůstojných metod se jen dokonale oňhalili.

Jestliže o tom až dosud někdo pochyboval, pak jeho pochybnosti dnes definitivně vyvrátil samozvanec Šilhan, "pověřený výkonem funkce prvního tajemníka KSČ". Kolem poledne vysílaly západní rozhlasové stanice a tiskové agentury Šilhanovo "Prohlášení", rozšiřované ilegálním rozhlasem z Prahy. Jak sdělila např. AFP Šilhan "dnes prohlásil, že ústřední výbor se vyslovil pro neutralizaci

Československa..Tato formulace neutrality znamená, že by Československo mělo vystoupit z Varšavské smlouvy. Pří-
tom už za šest minut vysílal "svobodný pražský rozhlas"
"seznam" závodů, vojenských útvarů a zástupců civilního
obyvatelstva, kteří údajně podepsali ve všech městech po
celé zemi rezoluce, žádající neutralitu Československa.

Ne tento projev reagoval ministr zahraničí na útěku
Hájek, mimochodem také zrazený do "nového ÚV", který to-
ho času měl namířeno z Jugoslávie do New Yorku. Hájka za-
ujala Šilhanova idea, avšak řekl, že se mu "nezdá reali-
stická."

Uběhly dvě hodiny a Šilhan, který si zřejmě uvědomil,
že nasadil příliš rychlé tempo, znovu vystoupil v ilegál-
ním rozhlase. "Upřesnil" se v tom smyslu, že "formule
neutralizace Československa nebyla sjezdem podpořena,"
protože "...neutralita ještě nezaručuje nedotknutelnost
země".

"Ještě nezaručuje..." jak tomu rozumět? Neznamená to
snad, že účastníkům tajné sešlosti nestačí jen vystoupit
z Varšavské smlouvy a přejít k neutralitě, ale že žádají
vstup do NATO? Ať už tak či tak, Šilhan hned dodal, že je
nyní zapotřebí "hluboké změny ve vztazích mezi sociali-
stickými zeměmi".

Celé toto horečné pachtění nemá ovšem žádný praktický
smysl. Českoslovenští komunisté, oddaní věci socialismu,
neřevňují podezřelým osobám jako je Šilhan a spol., zmoc-
nit se vedení ÚV KSČ a dělat si, co se jim zlíbí. Jejich
podstatná činnost zůstávala už bezta^{že} příliš dlouho bez-
trestná. Teď, když se dokonale odhalili, komunisté lépe
uvidí, s kým mají tu čest.

Svolání tajné sešlosti, která si nezákonně přisvojila
název sjezdu, znamená otevřený útok proti straně. Ale
strana nezahyne. Zbravé síly ji dokážou obnovit. Znovu si
získá zaslouženou slávu jednoho z bojových marxisticko-
leninských oddílů světového komunistického hnutí.

(Cyklostylovaný překlad blíže neurčené proveniencie, ší-
řený okupačními vojsky.)